

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

**Τίτλος Εργασίας: Ο ρόλος του Σώματος των
Ορκωτών Ελεγκτών στις Ανώνυμες Εταιρίες.**

Πτυχιακή Εργασία των: Αϊβαλιώτης Σταύρος (9785)

Μπουρνέλης Αριστείδης (9952)

Πατσούρης Δημήτρης (10039)

Επιβλέπων : Ηλίας Βάσιος

ΠΑΤΡΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	6
Κεφάλαιο 1 – Ο ρόλος, τα προσόντα, τα καθήκοντα, οι υποχρεώσεις και η ευθύνη του ορκωτού ελεγκτή.....	7
1.1 Γενικά.....	7
1.2 Ο ρόλος του ορκωτού ελεγκτή.....	7
1.3 Η διαφορά του εσωτερικού ελεγκτή από τον εξωτερικό ελεγκτή.....	10
1.4 Τα προσόντα του ορκωτού ελεγκτή.....	11
1.5 Τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του ορκωτού ελεγκτή.....	12
1.6 Το έργο των ελεγκτών.....	15
1.6.1 Τακτικός έλεγχος.....	15
1.6.2 Φύλλα εργασίας.....	16
1.6.3 Η έκθεση του ορκωτού ελεγκτή.....	17
1.6.4 Έκτακτος έλεγχος.....	18
1.6.5 Τα καθήκοντα των έκτακτων ελεγκτών.....	19
1.6.6 Σχέση τακτικού και έκτακτου ελέγχου.....	19
1.7 Η ευθύνη του ορκωτού ελεγκτή.....	20
1.7.1 Αστική ευθύνη.....	20
1.7.2 Ποινική ευθύνη.....	24
1.7.3 Πειθαρχική ευθύνη.....	24
1.8 Οι Α.Ε. που ελέγχονται από τους ορκωτούς Ελεγκτές.....	25
Κεφάλαιο 2 – Η διαδικασία του ελέγχου.....	28
2.1 Γενικά.....	28
2.2 Ο σκοπός του ελέγχου.....	28

2.3 Τα στάδια του ελέγχου.....	30
Κεφάλαιο 3 –Έλεγχος τεκμηρίωσης των συναλλαγών.....	35
3.1 Γενικά.....	35
3.2 Έλεγχος τεκμηρίωσης αγορών.....	36
3.3 Ο σκοπός του εξωτερικού ελέγχου.....	36
3.4 Έλεγχος τεκμηρίωσης πωλήσεων.....	37
3.4.1 Έλεγχος τεκμηρίωσης πωλήσεων.....	37
3.4.2 Έλεγχος τεκμηρίωσης απαιτήσεων.....	39
3.4.3 Έλεγχος τεκμηρίωσης εισπράξεων.....	39
Κεφάλαιο 4 – Έλεγχος τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών αποθεμάτων.....	41
4.1 Έλεγχος τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών Αποθεμάτων.....	41
4.2 Οι κίνδυνοι των αποθεμάτων.....	42
4.3 Ορισμός αποθεμάτων.....	42
4.4 Ο σκοπός και οι διαδικασίες του ελέγχου τεκμηρίωσης των αποθεμάτων από τους ορκωτούς ελεγκτές.....	43
4.5 Αναγνώριση των αποθεμάτων.....	45
4.6 Αποτίμηση αποθεμάτων.....	46
Κεφάλαιο 5 – Έλεγχος τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών παγίων.....	49
5.1 Γενικά.....	49
5.2 Οι κίνδυνοι των αποθεμάτων.....	50
5.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες του ελέγχου τεκμηρίωσης των αποθεμάτων από τους ορκωτούς ελεγκτές.....	51
5.4 Επαλήθευση της αρτιότητας απογραφής και έλεγχος τεκμηρίωσης.....	53
Κεφάλαιο 6 – Έλεγχος τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών	

απαιτήσεων.....	56
6.1 Γενικά.....	56
6.2 Οι κίνδυνοι των απαιτήσεων.....	56
6.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες του ελέγχου τεκμηρίωσης των υπόλοιπων λογαριασμών απαιτήσεων από τους ορκωτούς ελεγκτές.....	57
6.4 Επαλήθευση απαιτήσεων.....	58
6.5 Αποτίμηση των απαιτήσεων.....	60
Κεφάλαιο 7 – Έλεγχος τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών και τρίτων από τους ορκωτούς ελεγκτές.....	62
7.1 Γενικά.....	62
7.2 Οι κίνδυνοι των αμοιβών προσωπικού και των τρίτων.....	63
7.3 Οι κατηγορίες των αμοιβών.....	63
7.4 Ο σκοπός και οι διαδικασίες του ελέγχου αμοιβών.....	64
7.5 Ο έλεγχος τεκμηρίωσης.....	66
Κεφάλαιο 8 – Έλεγχος τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών χρεογράφων από τους ορκωτούς ελεγκτές.....	68
8.1 Γενικά.....	68
8.2 Οι κίνδυνοι των χρεογράφων.....	69
8.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες ελέγχου των χρεογράφων.....	70
Κεφάλαιο 9 – Έλεγχος τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών διαθέσιμων από τους ελεγκτές.....	72
9.1 Γενικά.....	72
9.2 Οι κίνδυνοι των διαθέσιμων.....	73
9.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες του ελέγχου τεκμηρίωσης Διαθέσιμων.....	74
Κεφάλαιο 10 – Έλεγχος τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών υποχρεώσεων.....	77
10.1 Γενικά.....	77

10.2 Οι κίνδυνοι των υποχρεώσεων.....	78
10.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες ελέγχου τεκμηρίωσης των υποχρεώσεων.....	78
Κεφάλαιο 11 – Έλεγχος τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών καθαρής θέσης από τους ορκωτούς ελεγκτές.....	82
11.1 Γενικά.....	82
11.2 Οι κίνδυνοι της καθαρής θέσης.....	82
11.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες του ελέγχου τεκμηρίωσης της καθαρής θέσης.....	83
Συμπέρασματα.....	86
Βιβλιογραφία.....	88

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γενικά η ελεγκτική αποκτά ιδιαίτερο ρόλο σήμερα, όταν γίνεται τόση προσπάθεια για την ανάκαμψη της οικονομίας, την ενθάρρυνση των επενδύσεων, την αναζωογόνηση της αγοράς και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων τόσο στο εσωτερικό της εκάστοτε χώρας όσο και διεθνώς. Μέσα σε αυτό το κλίμα ζωτικής σημασίας καθίσταται η σωστή διεκπεραίωση του έργου του ελεγκτή.

Στο σημερινό έντονο ανταγωνιστικό περιβάλλον λόγω των εξαιρετικά πολλών πιέσεων που υφίστανται τα στελέχη των επιχειρήσεων για να πετύχουν όλο και μεγαλύτερους στόχους, μας έχει οδηγήσει στην όλο ένα και συχνότερη εμφάνιση αλλοίωσης των λογιστικών καταστάσεων.

Έτσι ο ρόλος του σώματος ορκωτών ελεγκτών σε μια οικονομία όπου η λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών είναι κεφαλαιώδους σημασίας κρίνεται ιδιαίτερα σοβαρός. Γι' αυτό και οι ελεγκτές πρέπει να διακρίνονται για την επίδειξη αντικειμενικότητας, αμεροληψίας, ανεξαρτησίας καθώς και για το ποιοτικό τους έργο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο ΡΟΛΟΣ, ΤΑ ΠΡΟΣΟΝΤΑ, ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ, ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

1.1 Γενικά

Ο εξωτερικός ορκωτός ελεγκτής διεξάγει τον συστηματικό και τακτικό έλεγχο των λογιστικών καταστάσεων. Αυτό βέβαια προϋποθέτει ότι ο εξωτερικός ελεγκτής θα έχει την πρέπουσα επιμέλεια κατά την άσκηση των καθηκόντων και θα αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη και τις συνέπειες των πράξεων του, καθώς και τις όποιες παραλείψεις υπάρχουν απέναντι στην επιχείρηση και των τρίτων. Αυτές οι βασικές αρχές οριοθετούν τα γενικά πρότυπα της ελεγκτικής.

Στην Ελλάδα ότι αφορά τα καθήκοντα, τις υποχρεώσεις, τις επαγγελματικές ευθύνες και τα προσόντα των ελεγκτών ρυθμίζονται από τους νόμους 1969 του 1991 περί Εταιριών, Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου, Αμοιβαίων Κεφαλαίων κλπ. Και 2190 του 1920 περί Ανώνυμων Εταιριών.

1.2. Ο ρόλος του Εξωτερικού Ελεγκτή

Όλες οι επιχειρήσεις κατά την πορεία των εργασιών αναλαμβάνουν διάφορες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις προς τρίτους (π.χ. εργαζόμενους, προμηθευτές, καταναλωτές, μετόχους κ.α.) Για παράδειγμα κάθε επιχείρηση έχει την υποχρέωση να διαχειριστεί κατά τον πιο αποδοτικό τρόπο τα κεφάλαια που λαμβάνει από τους μετόχους και τους δανειστές της έτσι ώστε να παράγει προϊόντα και να προσφέρει υπηρεσίες που ικανοποιούν τις ανάγκες καταναλωτικού κοινού καθώς επίσης και να λειτουργεί μέσα στα πλαίσια που ορίζουν οι νόμοι, οι διατάξεις, τα ήθη και τα έθιμα κάθε χώρας.

Βεβαίως οι τρίτοι πάντα θέλουν να είναι ενήμεροι για το πόσο

ικανοποιητική είναι η εκπλήρωση όλων των υποχρεώσεων της επιχείρησης προς αυτούς. Και γι αυτό επιδιώκουν να έχουν όσο το δυνατόν ποιο συχνή και ποιο έγκυρη πληροφόρηση σχετικά με την πορεία των εργασιών αλλά και των προοπτικών της επιχείρησης.

Στην πραγματικότητα όμως οι επιχειρήσεις ενημερώνουν τους τρίτους τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο και όσο πιο συχνά μπορούν, συντάσσοντας και δημοσιοποιώντας εκθέσεις-απολογισμούς όπως είναι για παράδειγμα οι λογιστικές καταστάσεις. Οι καταστάσεις αυτές περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα εργασιών της και την χρηματοοικονομική θέση της επιχείρησης, τις προοπτικές και την ικανότητα της να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της και να τηρεί τις δεσμεύσεις της έναντι τρίτων.

Μπορούν όμως να θεωρηθούν φερέγγυες οι πληροφορίες που λαμβάνουμε από τις λογιστικές καταστάσεις; Υπάρχει περίπτωση η βελτιωμένη οικονομική κατάσταση της εκάστοτε επιχείρησης να οφείλεται σε παράνομες ενέργειες; Είναι δυνατόν η επιχείρηση να μην πέτυχε τους σκοπούς της θέτοντας σε κίνδυνο τις προοπτικές ανάπτυξης της αλλά και την επιβίωση της στο μέλλον;

Την απάντηση σε όλα τα παραπάνω ερωτήματα αλλά και σε δεκάδες άλλα ερωτήματα που προκύπτουν έρχεται να δώσει ο εξωτερικός ελεγκτής ο οποίος διεξάγει τον έλεγχο των λογιστικών καταστάσεων και εκφράζει την γνώμη του για το κατά πόσο αξιόπιστοι και ειλικρινείς είναι τα λεγόμενα των μελών της διοίκησης και για το μέλλον της επιχείρησης.

Ο εξωτερικός ελεγκτής μπορεί στο τέλος να συμφωνήσει αλλά και να διαφωνήσει με τα λεγόμενα της διοίκησης και αυτό συμβάλει ουσιαστικά στην προστασία των συμφερόντων:

-Του κοινωνικού συνόλου γιατί δημοσιοποιεί περιπτώσεις παράβασης νόμων, παραπλάνησης του καταναλωτικού κοινού, μόλυνσης του περιβάλλοντος κλπ

-Του δημοσίου, γιατί εντοπίζει απόκρυψη φορολογητέων κερδών, μη απόδοση παρακρατηθέντων φόρων κλπ

-Του προσωπικού της επιχείρησης αφού τους ενημερώνει για την μη

καταβολή έστω των κατώτατων μισθών και ημερομισθίων, τη μη απόδοση των κρατήσεων των εργαζομένων στους ασφαλιστικούς τους οργανισμούς κλπ.

-Των μετόχων, των δανειστών και των προμηθευτών καθώς δημοσιοποιεί αποκλίσεις των στοιχείων των λογιστικών καταστάσεων από την πραγματικότητα και επιτρέπει την άντληση αξιόπιστων πληροφοριών σχετικά με την ρευστότητα και την αποδοτικότητα της επιχείρησης.

-Των μελλοντικών επενδυτών, γιατί τους ενημερώνει εκτός των άλλων και για τις δεσμεύσεις της επιχείρησης που δεν αναγράφονται στις λογιστικές καταστάσεις της, παρόλο ότι η έκβαση τους επηρεάζει σημαντικά τις προοπτικές της.

Τα πλήρως τεκμηριωμένα πορίσματα πορίσματα του εξωτερικού ελέγχου τα οποία γίνονται γνωστά στο ευρύ κοινό με την γνωστοποίηση του πιστοποιητικού ελέγχου συμβάλουν στην:

- Ενδυνάμωση της θέσης των επιχειρήσεων ανάμεσα στους άλλους φορείς της κοινωνίας.

- Καλύτερη κατανομή και εκμετάλλευση των οικονομικών πόρων.

- Δημιουργία ευκαιριών επένδυσης και οικονομικής ανάπτυξης καθώς ενισχύουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών προς τις επιχειρηματικές μονάδες και διευρύνουν τον ρόλο των αγορών χρήματος και κεφαλαίου.

- Ανάπτυξη εκείνων των οικονομικών μονάδων που είναι οργανωμένες ορθολογικά και λειτουργούν αποδοτικά.

- Διεύρυνση της αγοράς των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσφέρουν οι επιχειρήσεις.

Βέβαια η σημαντικότητα του ρόλου του ορκωτού ελεγκτή δεν θα μπορούσε να διαφύγει της προσοχής του νομοθέτη. Έτσι στη χώρα μας, οι μεγάλες ανώνυμες εταιρίες είναι αναγκασμένες από το νόμο να υποβάλλουν τις λογιστικές τους καταστάσεις σε τακτικό έλεγχο από εξωτερικούς ελεγκτές. Στις άλλες χώρες με οργανωμένες αγορές κεφαλαίου τον τακτικό έλεγχο των λογιστικών βιβλίων επιζητούν οι ίδιοι οι μέτοχοι των

εταιριών αυτών.

Στην σημερινή εποχή όπου καταργούνται τα σύνορα και οι φραγμοί στην κίνηση κεφαλαίων από την μια χώρα στην άλλη ο ρόλος του εξωτερικού ελεγκτή γίνεται ιδιαίτερα σημαντικός, γιατί οι θετικές διαβεβαιώσεις του ελεγκτή για την αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων επιτρέπουν για παράδειγμα στις επιχειρήσεις να αντλούν κεφάλαια από διεθνείς χρηματαγορές, να επεκτείνουν τις εξαγωγές τους σε αγορές άλλων χωρών, να συγχωνεύουν τις παραγωγικές δραστηριότητες τους με αυτές ξένων εταιριών κλπ.

Τη συμβολή του εξωτερικού ελέγχου στη διευκόλυνση της κίνησης κεφαλαίων και στην ανάπτυξη της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς έχει αναγνωριστεί και από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδιώκουν την εναρμόνιση του ελεγκτικού επαγγέλματος σε όλες τις χώρες που είναι μέλη της ώστε να αναβαθμιστεί το κύρος του διεθνώς.

1.3. Η διαφορά του εσωτερικού ελεγκτή από τον εξωτερικό ελεγκτή

Ο εσωτερικός και ο εξωτερικός ελεγκτής διαφέρουν κυρίως σε σχέση με το αντικείμενο που ελέγχει ο καθένας τους, αν και οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι γενικά ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες που ελέγχουν, αποτελούν μέλος της επιχείρησης και δίνουν αναφορά μόνο στην διοίκηση της επιχείρησης. Κατά κύριο λόγο οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι εργαζόμενοι της επιχείρησης παρόλο που σε ορισμένες περιπτώσεις οι επιχειρήσεις μπορούν να αναθέσουν τον έλεγχο σε εξωτερικούς φορείς. Πρωταρχική ευθύνη του εσωτερικού ελεγκτή είναι η εκτίμηση του κινδύνου της στρατηγικής και του τρόπου διαχείρισης της οικονομικής κατάστασης, της διαχείρισης των πλαισίων ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης. Επίσης είναι υπεύθυνος για την διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου του οργανισμού αλλά και για την πρόληψη της απάτης.

Στον βαθμό όπου η απάτη μπορεί να παρουσιαστεί σε λειτουργίες που

εξαρτώνται από την κοινωνική ροή των ελεγκτικών διαδικασιών, ο εσωτερικός ελεγκτής έχει την ευθύνη άσκησης της δέουσας επαγγελματικής προσοχής.

Ένα καλοσχεδιασμένο σύστημα ελέγχου κανονικά δεν πρέπει ούτε να αφήνει περιθώρια ούτε να συντελεί στην απάτη. Οι έλεγχοι που γίνονται από τους ελεγκτές βελτιώνουν την πιθανότητα εντοπισμού και διεύρυνσης τυχόν ενδείξεων απάτης.

Ο εσωτερικός έλεγχος δεν έχει την κύρια ευθύνη της λειτουργίας ερευνών σε περίπτωση ενδείξεων απάτης υπάρχει περίπτωση όμως να του ζητηθεί να βοηθήσει στην συγκέντρωση πληροφοριών και να εισηγηθεί τυχόν βελτιώσεις των συστημάτων ελέγχου.

1.4. Τα προσόντα του ορκωτού ελεγκτή

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι η σπουδαιότητα της θέσης του ελεγκτή επιβάλλει αυτός να διαθέτει ιδιαίτερα προσόντα, υψηλό ήθος και εξαιρετική επαγγελματική και επιστημονική κατάρτιση. Η επάρκεια και η καταλληλότητα των προσόντων του εξαρτάται από το οικονομικό, πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον της χώρας στην οποία ασκεί το επάγγελμα του.

Έτσι τα ελάχιστα προσόντα που πρέπει να διαθέτει ο εξωτερικός ελεγκτής για να μπορεί να ασκήσει το έργο του στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζονται από την Όγδοη Οδηγία του Συμβουλίου της. Αυτά είναι τα εξής:

- θεωρητική και επιστημονική του φυσικού προσώπου

- η ικανότητα του να εφαρμόζει της θεωρητικές του γνώσεις κατά τρόπο ορθολογικό κατά την άσκηση του ελέγχου

- το ανεπίληπτο ήθος του

Η επιβεβαίωση αυτών των προσόντων γίνεται με την χορήγηση της άδειας ελέγχου από την Πολιτεία. Πιο συγκεκριμένα στη Ελλάδα η άδεια άσκησης εξωτερικού ελέγχου χορηγείται σε όσους έχουν τα παραπάνω

προσόντα. Είναι δηλαδή μέλη του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών (Σ.Ο.Ε.).

Για να γίνει ένα φυσικό πρόσωπο ορκωτός ελεγκτής πρέπει να έχει άρτια θεωρητική και επαγγελματική κατάρτιση, αξιόλογη επιμόρφωση, πλούσια πείρα, αναμφισβήτητη αναγνώριση της ακεραιότητας του χαρακτήρα του και να είναι ενημερωμένος για τις πρόσφατες εξελίξεις στους τομείς της αρμοδιότητας του. Μερικά προσόντα αξιολογούνται από τους ανώτερους στην ιεραρχία ελεγκτές ενώ άλλα επαληθεύονται με εξετάσεις.

1.5. Τα καθήκοντα και υποχρεώσεις του ορκωτού ελεγκτή

Σύμφωνα με τον νόμο 2190 του 1920 τους ελέγχους των λογιστικών καταστάσεων των ανώνυμων εταιριών ασκούν οι κοινοί ελεγκτές ή οι ορκωτοί ελεγκτές. Πιο συγκεκριμένα το άρθρο 36 ορίζει:

<<Προκειμένου να ληφθεί έγκυρα μία απόφαση από την Γενική συνέλευση σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς (ετήσιες οικονομικές καταστάσεις) θα πρέπει πρώτα να έχουν ελεγχθεί προηγουμένως από δύο τουλάχιστον ελεγκτές. Οι ανώνυμες εταιρίες οι οποίες υπερβαίνουν τα όρια της παρ. 6 του άρθρου 42^α , εκλέγουν τους ελεγκτές τους υποχρεωτικά από τους ορκωτούς ελεγκτές του Σώματος των Ορκωτών Ελεγκτών...>>

Σύμφωνα με το άρθρο 36 του νόμου 2190, οι δύο κοινοί ελεγκτές πρέπει να είναι πτυχιούχοι ανώτατων οικονομικών σχολών. Αυτό σημαίνει ότι υστερούν έναντι των ορκωτών ελεγκτών ως προς τα προσόντα και την επαγγελματική ανεξαρτησία με αποτέλεσμα το έργο του να μην χαρακτηρίζεται πάντοτε από πληρότητα και μεθοδικότητα.

Στο άρθρο 37 του νόμου 2190 ορίζεται ότι οι κοινοί και οι ορκωτοί ελεγκτές είναι υποχρεωμένοι να:

- Διεξάγουν έλεγχο των οικονομικών (λογιστικών) καταστάσεων και ειδικότερα να παρακολουθούν την λογιστική και διαχειριστική κατάσταση της εταιρίας κατά τη διάρκεια της χρήσης, να ελέγχουν την ακρίβεια και την νομιμότητα των εγγράφων στα βιβλία, έτσι ώστε να είναι σε θέση να εξακριβώσουν εάν ο ισολογισμός απεικονίζει την οικονομική κατάσταση της

εταιρίας και την κατάσταση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν κατά την διάρκεια της χρήσης.

- Κάνουν υποδείξεις προς το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας που είναι αναγκαίες για την πρόληψη της ζημιάς.

- Αναφέρουν στον Υπουργό Εμπορίου τυχόν παραβάσεις του νόμου και του καταστατικού (π.χ. μείωση του μετοχικού κεφαλαίου κάτω από το ελάχιστο όριο).

- Παρίστανται στη γενική συνέλευση των μετόχων για να περιέχουν επεξηγηματικές πληροφορίες σχετικά με τον έλεγχο που έχουν διενεργήσει.

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 63γ οι ελεγκτές πρέπει να δείχνουν επιμέλεια κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου και να τηρούν την απόλυτη εχεμύθεια για όσα παρατηρούν στη λειτουργία της εκάστοτε εταιρίας. Πρέπει να ενημερώνουν αμέσως τυχόν κώλυμα ασκήσεως ελέγχου.

Στο ίδιο άρθρο αναφέρεται και το τρίτο από τα γενικά πρότυπα της Ελεγκτικής. Αυτό ορίζει ότι ο εξωτερικός ελεγκτής πρέπει να χαρακτηρίζεται από εύλογη επαγγελματική επιμέλεια κατά τη διενέργεια του ελέγχου και τη σύνταξη της έκθεσης ελέγχου.

Επειδή όμως οι διατάξεις του νόμου 2190 και το γενικό πρότυπο της Ελεγκτικής είναι γενικού περιεχομένου το Π.Δ. 266 του 1992 εισάγει ορισμένες εξειδικευμένες ρυθμίσεις που αφορούν τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του ορκωτού ελεγκτή. Πιο συγκεκριμένα ορίζει ότι ο ορκωτός ελεγκτής έχει υποχρέωση να:

- Διενεργεί τον έλεγχο σύμφωνα με τα ελεγκτικά πρότυπα και τους κανόνες του ελεγκτικού επαγγέλματος.

- Καλύπτει όλες τις πτυχές της υπό έλεγχο επιχείρησης που συσχετίζονται με τις ελεγχόμενες λογιστικές καταστάσεις.

- Αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των λογιστικών συστημάτων εσωτερικού ελέγχου.

- Υποβάλλει στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου έκθεση με τα πορίσματα του ελέγχου και τις σχετικές υποδείξεις του.

- Ασκεί τα καθήκοντα του σύμφωνα με όσα ορίζουν οι νόμοι, οι

κανόνες δεοντολογίας του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών και οι κανονιστικές διατάξεις.

- Συμπεριφέρονται κατά τρόπο που αρμόζει στην ιδιότητα.

Οι ανωτέρω υποχρεώσεις αφορούν τον ελεγκτή προσωπικά, είναι δηλαδή ατομικές και όχι συλλογικές. Δεν αφορούν δηλαδή την ελεγκτική εταιρία ή την κοινοπραξία στην οποία υπηρετεί ο ελεγκτής.

Εδώ θα πρέπει να διευκρινίσουμε ότι δεν είναι ανάμεσα στις υποχρεώσεις του ελεγκτή η τήρηση των λογιστικών βιβλίων, η διεξαγωγή της απογραφής των στοιχείων του ισολογισμού και ασφαλώς η κατάρτιση των λογιστικών καταστάσεων. Αντιθέτως την υποχρέωση αυτή την έχουν τα μέλη της διοίκησης της εκάστοτε ελεγχόμενης επιχείρησης καθώς αυτοί και μόνο αυτοί υπογράφουν τις λογιστικές καταστάσεις.

Ο ορκωτός ελεγκτής εκτός από τις υποχρεώσεις προς τις ελεγχόμενες εταιρίες έχει και ορισμένες προς το Σώμα των Ορκωτών Ελεγκτών. Πιο συγκεκριμένα οφείλει να μην ξεπερνά το ανώτατο όριο της ετήσιας απασχόλησης του και να ενημερώνει το σώμα σχετικά με την από μέρους του αποποίηση της εκλογής του για την διεξαγωγή του ελέγχου ή ανάληψη της ευθύνης διεξαγωγής του. Τέλος οφείλει να υποβάλει στο Εποπτικό Συμβούλιο αντίγραφο των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων που έχει ελέγξει μαζί με το πιστοποιητικό ελέγχου που έχει εκδώσει καθώς και την ανάλυση των ωρών απασχόλησης του ιδίου και του βοηθητικού προσωπικού.

Οι παραπάνω υποχρεώσεις προέρχονται από τον όρκο που δίνει ο ελεγκτής κατά την ανάληψη των καθηκόντων του και την εγγραφή του στο Μητρώο Ελεγκτών. Πιο συγκεκριμένα ο ελεγκτής ορκίζεται να τηρεί κατά την άσκηση του επαγγέλματος του πιστά το Σύνταγμα και τους νόμους του Κράτους, καθώς επίσης και τους δεοντολογικούς κανόνες που θέτει το ελεγκτικό επάγγελμα και να επιτελεί τίμια και ευσυνείδητα τα καθήκοντα του. Το επάγγελμα του Ορκωτού Ελεγκτή είναι ασυμβίβαστο ως προς:

- την ιδιότητα του εμπόρου

- την τήρηση των λογιστικών βιβλίων

- την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. , δικηγόρου και συμβολαιογράφου
- κάθε άλλη περίπτωση όπου υφίσταται ασυμβίβαστο από την κοινή νομοθεσία
- οποιαδήποτε έμμισθη υπηρεσία σε ιδιωτική επιχείρηση ή Ν.Π.Ι.Δ. , ή οργανισμό ή την ιδιότητα του ιδιωτικού συμβούλου ανώνυμης εταιρίας ή διαχειριστή Ε.Π.Ε.

Στον ορκωτό ελεγκτή απαγορεύεται η απόκτηση καθ' οποιουδήποτε τρόπου μετοχών της ελεγχόμενης απ' αυτόν εταιρίας.

Στο Π.Δ. 226 αλλά και σε άλλα νομοθετήματα θεσπίζονται ορισμένες ειδικότερες υποχρεώσεις του ορκωτού ελεγκτή όσων αφορά την κοινοποίηση συγκεκριμένων πληροφοριακών στοιχείων. Αυτά έχουν ως αποτέλεσμα ο ορκωτός ελεγκτής να υποχρεούται να γνωστοποιεί τα εξής:

- Στην αρμόδια υπηρεσία του υπουργείου Οικονομικών τις παραβάσεις των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας.
- Στον Υπουργό Εμπορίου τις παραβάσεις του νόμου ή του καταστατικού της επιχείρησης που διαπιστώνει κατά την άσκηση των καθηκόντων του.
- Στην Τράπεζα της Ελλάδος τις παραβάσεις των πιστωτικών κανόνων και ρυθμίσεων που διαπιστώνει κατά τον έλεγχο των πιστωτικών οργανισμών (π.χ. τράπεζες).

1.6 Το έργο των ορκωτών ελεγκτών

1.6.1. Τακτικός έλεγχος

Ο τακτικός έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων γίνεται από τον ορκωτό ελεγκτή όπου ελέγχει τα τηρούμενα βιβλία, κοιτάζει αν υπάρχουν τα απαραίτητα νόμιμα δικαιολογητικά και παραστατικά των στοιχείων που υπάρχουν. Ο ελεγκτής αποσκοπεί στο να εξακριβώσει το κατά ποιόν βαθμό οι οικονομικές καταστάσεις που έλεγξε εμφανίζουν την πραγματική

οικονομική θέση της ελεγχόμενης επιχείρησης κατά την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού της και τα αποτελέσματα των εργασιών της κατά την ελεγχόμενη περίοδο. Η δουλειά του ορκωτού ελεγκτή τελειώνει με την σύνταξη των φύλλων εργασίας όπου αναγράφει τις παρατηρήσεις και το πόρισμα του. Τα φύλλα εργασίας είναι υποχρεωμένος να τα κρατάει για πέντε χρόνια από την ημερομηνία εκδόσεως του πιστοποιητικού ελέγχου. Ο ορκωτός ελεγκτής αναγράφει την γνώμη του και τις παρατηρήσεις του στο «πιστοποιητικό ελέγχου» ή στην «έκθεση ελέγχου» τα οποία στη συνέχεια υποβάλλονται στον εντολέα του ελέγχου.

Ο ελεγκτής είναι υποχρεωμένος να παραθέσει στη Γενική Συνέλευση των μετόχων ή των εταίρων που του ανατέθηκε ο έλεγχος την έκθεση ελέγχου που συνέταξε. Τυχόν παρατηρήσεις του ελεγκτή που αποσκοπούν στην βελτίωση του συστήματος οργανώσεως ή λειτουργίας της επιχείρησης γνωστοποιούνται προς την διοίκηση της υπό έλεγχο εταιρίας με τις απαραίτητες υποδείξεις.

1.6.2. Φύλλα Εργασίας

Οι διαφορετικοί τύποι των αποδεικτικών στοιχείων από τα αποδεικτικά που συγκεντρώνονται από τους ελεγκτές είναι γνωστά ως φύλλα εργασίας. Οι ελεγκτές κατά την εργασία τους επαληθεύουν τις εκθέσεις τους για την οικονομική κατάσταση και για τις δραστηριότητες της εκάστοτε επιχείρησης αναλύουν λογαριασμούς καθολικών, συγκεντρώνουν τις απαραίτητες πληροφορίες, σχεδιάζουν πλάνο διόρθωσης και χρησιμοποιούν τα φύλλα για την συγκέντρωση αυτού του υλικού.

Τα φύλλα εργασίας εξυπηρετούν τους εξής σκοπούς:

- οργάνωση και συντονισμός της ελεγκτικής εργασίας
- θεμελιώνουν την έκθεση
- αποτελούν οδηγό για την σύνταξη της έκθεσης
- εμπεριέχουν πληροφορίες που περιλαμβάνονται στα πρακτικά ελέγχου και συμπεράσματα από την εξέταση των ελεγκτών

Τέλος παρέχουν πληροφορίες χρήσιμες για την σύνταξη της φορολογικής δήλωσης, νόμιμα αποδεικτικά στοιχεία, σημαντικά πρακτικά και αποτελούν σημαντική βοήθεια για μεταγενέστερους ελέγχους.

1.6.3 Η Έκθεση του Ορκωτού Ελεγκτή

Το περιεχόμενο του πιστοποιητικού ελέγχου των ορκωτών ελεγκτών διακρίνεται σε τρία μέρη:

- το πρώτο μέρος αναφέρεται σε ειδικές διαπιστώσεις των ελεγκτών που αφορούν ορισμένα θέματα ιδιαίτερης σημασίας.

- το δεύτερο μέρος αναφέρεται στα πορίσματα ελέγχου που περιέχουν τυχόν παρατηρήσεις που προέκυψαν από τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων οι οποίες πρέπει να είναι ομαδοποιημένες κατά θέματα.

- το τρίτο μέρος εκφράζει το γενικό πόρισμα του ελέγχου.

Οι παρατηρήσεις οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας και έχουν άμεση επίπτωση στην ακρίβεια ή στην ορθότητα των κονδυλίων του ισολογισμού ή των Αποτελεσμάτων Χρήσεως ή του Πίνακα Διάθεσης Αποθεμάτων καθώς και οι αυτές που αφορούν τη μεταβολή της μεθόδου απογραφής ή των λογιστικών αρχών πρέπει να αναγράφονται υποχρεωτικά στο πιστοποιητικό ελέγχου ανεξαρτήτως τυχόν παράθεσης τους και στο προσάρτημα. Η αναγραφή αυτών των στοιχείων στο πιστοποιητικό ελέγχου πρέπει να γίνεται μαζί με την παράθεση των σχετικών ποσών από τα οποία έχουν επηρεαστεί τα κονδύλια του ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσεως.

Ο υποτιθέμενος στόχος του ελέγχου που γίνεται είναι για να δώσει την δυνατότητα στον ελεγκτή να διαμορφώσει γνώμη αναφορικά με την ορθή παρουσίαση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, όπως αυτή απεικονίζεται στις αντίστοιχες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Η γνώμη αυτή αποτελεί το μόνο σημαντικό στοιχείο της έκθεσης αυτής του ελεγκτή η οποία στο σύνολο της αποτελεί το βασικότερο προϊόν του ελέγχου.

Σύμφωνα με τα ελληνικά ελεγκτικά πρότυπα και τις οδηγίες της

Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου (Ε.Λ.Τ.Ε.) υπάρχουν τρεις τύποι Εκθέσεων Επισκόπησης Ελληνικών Ελεγκτικών Προτύπων και αυτοί είναι:

- Έκθεση επισκόπησης χωρίς επιφύλαξη ή με την σύμφωνη γνώμη του ελεγκτή: με αυτόν τον τύπο της έκθεσης ο ελεγκτής δηλώνει ότι δεν υπάρχει καμία παρατήρηση από τον έλεγχο που έκανε στην επιχείρηση.

- Διαφοροποιημένη έκθεση πιστοποίησης: σε αυτόν τον τύπο έκθεσης ο ελεγκτής παρουσιάζει τις παρατηρήσεις που προέκυψαν από τον έλεγχο του. Οι παρατηρήσεις αυτές πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια και με αναφορά στις εκπτώσεις τόσο επί των Αποτελεσμάτων Χρήσεως αλλά και επί της Καθαρής Θέσης της εκάστοτε επιχείρησης.

- Έκθεση πιστοποίησης με άρνηση έκφρασης γνώμης: αυτός ο τύπος έκθεσης έχει πολύ σοβαρές και αρνητικές επιπτώσεις στην λειτουργία της επιχείρησης. Σε περίπτωση δε που αυτό αφορά επιχειρήσεις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο αυτό αποτελεί λόγο αναστολής διαπραγμάτευσης των μετοχών τους στο Χρηματιστήριο.

1.6.4. Έκτακτος Έλεγχος

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 40 του νόμου 2190/1920 παρέχεται η δυνατότητα σε ορισμένα πρόσωπα να ζητούν από το δικαστήριο την διενέργεια ελέγχου σε μια Ανώνυμη Εταιρία όταν θεωρούν ότι ορισμένες διαχειριστικές πράξεις είναι παράνομες ή ότι η διαχείριση ασκείται κατά τρόπο θεμιτό. Βέβαια το δικαστήριο διατάσει τον έκτακτο έλεγχο εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος και ορίζει τους ελεγκτές που θα διενεργήσουν τον έλεγχο αυτό.

Τα χαρακτηριστικά του έκτακτου ελέγχου είναι ότι ο έκτακτος έλεγχος είναι έμμεσος διότι δεν διενεργείται από τους ίδιους τους δικαιούχους αλλά από τα τρίτα πρόσωπα, δηλαδή από τους έκτακτους ελεγκτές που ορίζονται από το δικαστήριο. Επίσης αντικείμενο αυτού του ελέγχου είναι συγκεκριμένες πράξεις διαχείρισης ανάλογα με το πρόσωπο που ζητά τον έλεγχο και δεν αφορά όλες τις διαχειριστικές και λογιστικές καταστάσεις της

επιχείρησης. Τέλος ο έκτακτος έλεγχος δεν είναι πάντα έλεγχος νομιμότητας καθώς όταν ζητείται από τη μεγάλη μειοψηφία είναι και έλεγχος σκοπιμότητας των ελεγχόμενων διαχειριστικών πράξεων δηλαδή έλεγχος με συγκεκριμένο περιεχόμενο και όρια.

1.6.5. Τα καθήκοντα των έκτακτων ορκωτών ελεγκτών

Αφού εκδοθεί η δικαστική απόφαση τότε αρχίζει το στάδιο της διενέργειας του έκτακτου ελέγχου όπου κατά το στάδιο αυτό οι ελεγκτές αναλαμβάνουν το καθήκον να διενεργήσουν τον έκτακτο έλεγχο ως εξής:

- Η κύρια υποχρέωση των ελεγκτών συνιστάται στη διενέργεια του ελέγχου όπως διατάσσεται από το δικαστήριο . Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους δεν αρκούνται σε μια απλή καταγραφή των γεγονότων αλλά είναι υποχρεωμένοι να εξετάσουν όλα τα πραγματικά περιστατικά εκτενώς, να τα καταγράψουν και να τα εκτιμήσουν. Η επιχείρηση στην οποία διενεργείται ο έλεγχος έχει υποχρέωση να παρέχει κάθε δυνατή βοήθεια και να διευκολύνει την δουλειά των ελεγκτών.
- Ο έλεγχος θα πρέπει να ολοκληρώνεται το γρηγορότερο δυνατό δηλαδή μέσα στο χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την διενέργεια του εκάστοτε ελέγχου. Βέβαια το δικαστήριο μπορεί να ορίσει μία προθεσμία για την ολοκλήρωση του ελέγχου το οποίο όμως μπορεί να παραταθεί ύστερα από απαίτηση των ελεγκτών.
- Οι ελεγκτές οφείλουν να τηρούν την εχεμύθεια για όσα ανακαλύπτουν κατά την διάρκεια του ελέγχου τους αλλά και να μην χρησιμοποιούν τα στοιχεία που ανακαλύπτουν για προσωπικό τους όφελος.
- Οι ελεγκτές αφού ολοκληρώσουν τον έλεγχο οφείλουν να συντάξουν το πόρισμα του ελέγχου μέσα στο οποίο θα πρέπει να εκφράζουν τα συμπεράσματα τους για τον έλεγχο που ολοκλήρωσαν. Για το περιεχόμενο του πορίσματος ισχύουν τα ίδια που ισχύουν και για την έκθεση ελέγχου των τακτικών ελεγκτών που αναφέρονται παραπάνω.

1.6.6. Σχέση τακτικού και έκτακτου ελέγχου

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν ποιο πριν ο έκτακτος έλεγχος συμπληρώνει τον τακτικό αλλά διαφέρουν σε αρκετά σημεία όπως:

- ο τακτικός έλεγχος είναι μόνιμος και περιοδικός και αποτελεί προϋπόθεση για την νόμιμη λειτουργία οποιασδήποτε Ανώνυμης Εταιρίας, ενώ από την άλλη ο έκτακτος γίνεται μόνο εάν και εφόσον ζητηθεί από τους δικαιούχους και παύει όταν ολοκληρωθεί.

- ο τακτικός έλεγχος γίνεται από τακτικούς ελεγκτές οι οποίοι αποτελούν όργανα της επιχείρησης και διορίζονται από την εκάστοτε Γενική Συνέλευση ενώ ο έκτακτος έλεγχος γίνεται από τους ορκωτούς ελεγκτές που διορίζονται από το εκάστοτε δικαστήριο που διατάσει τον έλεγχο.

- ο τακτικός έλεγχος έχει ως σκοπό τις λογιστικές και διαχειριστικές καταστάσεις όπως και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις κάθε επιχείρησης, ενώ ο έκτακτος έχει ως σκοπό συγκεκριμένες πράξεις και ενέργειες διαχείρισης.

- ο τακτικός έλεγχος είναι εξ ορισμού του έλεγχος νομιμότητας όλων των λογιστικών και διαχειριστικών πράξεων, ενώ σε αντίθεση ο έκτακτος έλεγχος είναι και έλεγχος σκοπιμότητας των διαχειριστικών και λογιστικών πράξεων.

Βέβαια υπάρχει και μια βασική ομοιότητα μεταξύ των δύο ελέγχων και αυτή είναι η υποχρέωση του κάθε ελεγκτή να τηρεί απόλυτη εχεμύθεια για κάθε πληροφορία που αποκομίζει κατά την διάρκεια του ελέγχου.

Τέλος θα πρέπει να επισημάνουμε ότι και στα δύο είδη ελέγχου η παράβαση των υποχρεώσεων των ελεγκτών συνεπάγεται ποινική και αστική ευθύνη της επιχείρησης και των τρίτων.

1.7 Η ευθύνη του ορκωτού ελεγκτή

Οι ορκωτοί ελεγκτές φέρουν αστική ευθύνη έναντι της εταιρίας που ελέγχουν και των τρίτων, ποινική και πειθαρχική ευθύνη.

1.7.1 Αστική Ευθύνη

Ο νόμος 2190 ρυθμίζει όλα τα θέματα που αφορούν την ευθύνη των ελεγκτών έναντι της εταιρίας και μόνο. Είναι βέβαια αποδεκτό ότι η ρύθμιση αυτή δεν αποκλείει την ευθύνη τους και έναντι των τρίτων. Η ευθύνη των ελεγκτών είναι πάντα ατομική και ποτέ συλλογική έστω και αν διενήργησαν τον έλεγχο δύο ή και περισσότεροι ελεγκτές. Ευθύνη στον ελεγκτή καταλογίζεται μόνο αν υπάρχει παράβαση καθήκοντος, ππαίσμα ή ζημιά.

Επίσης η ευθύνη του ελεγκτή είναι δικαιοπρακτική γιατί απορρέει από την συμβατική σχέση του ελεγκτή με την επιχείρηση που ελέγχει. Συγκεκριμένα ο ελεγκτής έχει αναλάβει συμβατικά με επιμέλεια τον έλεγχο των βιβλίων της εκάστοτε επιχείρησης. Σε περίπτωση που ο ελεγκτής δεν εκπληρώσει την υποχρέωση αυτή τότε αυτό συνιστά παράβαση της σύμβασης αυτής.

Είναι πρακτικά αδύνατο να προσδιοριστεί αντικειμενικά η επιμέλεια με την οποία ο ελεγκτής ασκεί τα καθήκοντα του γιατί κάθε ελεγχόμενη επιχείρηση έχει ιδιαιτερότητα, υπάρχουν ιδιομορφίες του αντικειμένου της ελεγκτικής εργασίας, παρατηρούνται διαφοροποιήσεις στο επίπεδο των συνεργατών του και τέλος υπάρχουν και οι άλλοι παράγοντες που εμποδίζουν την υιοθέτηση και την εφαρμογή ενός ενιαίου κριτηρίου αντικειμενικής μέτρησης της επαγγελματικής του επιμέλειας.

Τελικά είναι αποδεκτό από το ευρύ κοινό ότι ο ορκωτός ελεγκτής ασκεί με εύλογη επιμέλεια τα καθήκοντα του εάν:

- Ακολουθεί τα ελεγκτικά πρότυπα, τους κανόνες και τις οδηγίες του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών.

- Δείχνει την κατάρτιση και την επιδεξιότητα που θα έδειχνε οποιοσδήποτε άλλος εξίσου ικανός ελεγκτής κατά την άσκηση του συγκεκριμένου ελέγχου.

- Προσέχει ώστε οι συνεργάτες του να επιδεικνύουν την ανάλογη επιμέλεια.

- Αρνείται να αναλάβει τον έλεγχο γιατί πιστεύει ότι τα προσόντα του και η γενική του εμπειρία δεν είναι αρκετά για να επιτελέσει αυτό το έργο.

- Αναλαμβάνει την άσκηση του ελέγχου των λογιστικών καταστάσεων

με ευθύτητα και καλή πίστη.

- Ελέγχει εκτενέστατα τα αποδεικτικά στοιχεία που βρίσκει και αξιολογεί με ιδιαίτερη προσοχή την αποδεικτική τους ισχύ.

Ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος για κάθε λάθος, για κάθε δόλο και για κάθε ελαφριά ή βαριά αμέλεια. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ότι ο ελεγκτής έχει ευθύνες απέναντι στην επιχείρηση σε περίπτωση που δεν δείξει την αναμενόμενη επιμέλεια και δεν μπορέσει να αποκαλύψει ορισμένες ατασθαλίες ή παρανομίες.

Επίσης ο ελεγκτής έχει την ευθύνη να αποζημιώσει την επιχείρηση για οποιαδήποτε ζημιά της προκάλεσε με την παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά του. Η ευθύνη των ελεγκτών δεν γίνεται να αποκλειστεί ή να τροποποιηθεί και ως εκ τούτου δεν έχουν καμία ισχύ οι όροι του καταστατικού μιας επιχείρησης ή της σύμβασης για ανάθεση του ελεγκτικού έργου που αποσκοπούν στον περιορισμό της ευθύνης του ελεγκτή. Με τον τρόπο αυτό ο νομοθέτης προστατεύει το δημόσιο συμφέρον.

Αυτή η απαγόρευση ισχύει για τον χρόνο πριν την διενέργεια του ελέγχου στην εταιρία και όχι μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου, οπότε είναι δυνατό να ζημιωθεί η επιχείρηση και επομένως να ζητήσει αποζημίωση. Μετά την επέλευση της ζημιάς και την δημιουργία της απαίτησης η επιχείρηση έχει το δικαίωμα να παραιτηθεί από την αξίωση της κατά των ελεγκτών ή και να συμβιβαστεί με αυτήν. Κάθε αξίωση κατά του ελεγκτή υπόκειται σε διετή παραγραφή.

Επίσης ο ελεγκτής έχει ευθύνες και απέναντι σε τρίτους των οποίων καταπάτησε τα συμφέροντα με την παράβαση των ελεγκτικών του καθηκόντων και κατά κύριο λόγο αυτό της εχεμύθειας και των λοιπών υποχρεώσεων του. Βέβαια δεν υπάρχει κάποια συμβατική σχέση μεταξύ των ελεγκτών και των τρίτων με αποτέλεσμα η εκάστοτε ευθύνη του ελεγκτή να κρίνεται κατά τις διατάξεις και τις δικαιοπραξίες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο ελεγκτής να ευθύνεται για την αποζημίωση των τρίτων τα συμφέροντα έβλαψε με πράξεις ή παραλήψεις που σύμφωνα με όσα ορίζουν τα άρθρα 914 και 919 του Αστικού Κώδικα.

Πιο συγκεκριμένα για τους ορκωτούς ελεγκτές ισχύει η διάταξη του

άρθρου 19 του Π.Δ. , όπου σύμφωνα με αυτή δεν είναι αρκετή η ελαφρά αμέλεια για να θεμελιωθεί πταίσμα αλλά πρέπει να υπάρχει δόλος και βαριά αμέλεια. Ακόμα πρέπει να αποδειχθεί ότι η οποιαδήποτε ζημιά προκλήθηκε από την χρήση του πιστοποιητικού ελέγχου που δημοσιεύεται μαζί με τις λογιστικές καταστάσεις.

Ο ελεγκτής εξακολουθεί να είναι υπεύθυνος για την ελεγκτική του εργασία και μετά την υποβολή του πιστοποιητικού ελέγχου στη διοίκηση της επιχείρησης. Έτσι όταν εντοπιστεί από την εξέταση μεταγενέστερων ελεγκτών ότι η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης δεν ήταν σαν αυτή που παρουσίαζαν οι λογιστικές καταστάσεις, τότε πρέπει να προβούν σε τροποποίηση του περιεχομένου του πιστοποιητικού ή ακόμα και σε ανάκληση της υπογραφής του για να περιοριστεί όσο το δυνατόν η ζημιά που η εσφαλμένη γνώμη του προηγούμενου ελεγκτή μπορεί να προκάλεσε σε τρίτους. Βέβαια η όποια τροποποίηση γίνει πρέπει να δημοσιεύεται σε εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας έτσι ώστε να γίνεται γνωστή στο ευρύ κοινό.

Ο ορκωτός ελεγκτής για να είναι όμως σε θέση να ανταποκριθεί πλήρως στις απαιτήσεις της επιχείρησης και των τρίτων ως προς την αποζημίωση θα πρέπει να έχει ασφαλιστική κάλυψη από νομίμως λειτουργούσα ασφαλιστική εταιρία. Σύμφωνα με το άρθρο 19 Π.Δ. 226 ορίζεται πως η ασφαλιστική κάλυψη δεν μπορεί να είναι κατώτερη του δεκαπλάσιου των εκάστοτε εκάστοτε συνολικών ετησίων αποδοχών του Προέδρου του Αρείου Πάγου ή του 150% του συνόλου των αμοιβών τις οποίες ο ορκωτός ελεγκτής ή η ελεγκτική εταιρία ή η κοινοπραξία των ορκωτών ελεγκτών έλαβαν κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο.

Ακόμα κάθε κοινοπραξία ελεγκτών ή εταιρία μπορεί αντί να καλύπτεται από ασφαλιστική εταιρία να επενδύσει σε τίτλους Ελληνικού Δημοσίου όπου το ποσό θα είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το δεκαπλάσιο των εκάστοτε συνολικών ετήσιων αμοιβών του προέδρου του Αρείου Πάγου. Οι τίτλοι αυτοί πρέπει να είναι στο όνομα της εταιρίας ή της κοινοπραξίας σε οποιαδήποτε τράπεζα λειτουργεί νόμιμα στη χώρα μας. Τέλος θα πρέπει να υποβάλλεται αντίγραφο αυτού του αποδεικτικού της τοποθέτησης στη γραμματεία του εποπτικού συμβουλίου του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών.

1.7.2 Ποινική Ευθύνη

Ποινική ευθύνηφέρουν οι ελεγκτές των ανώνυμων εταιριών που θεώρησαν από αμέλεια ή από δόλο νομίμως έχοντα ισολογισμό που καταρτίστηκε παρά των διατάξεων των νόμων και του καταστατικού.

Ο ελεγκτής πρέπει να είναι εχέμυθος για τα όσα διαπιστώνει στον έλεγχο μιας εταιρίας γιατί οι πληροφορίες που συλλέγει είναι πολύ σημαντικές για την επιβίωση της επιχείρησης και η δημοσιοποίηση τους θα έχει σοβαρές επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα της. Βέβαια δεν έχει ευθύνη ο ελεγκτής για τυχόν διαρροές σε τρίτους με διάφορους τρόπους όπως για παράδειγμα η εφορία, το Υπουργείο Εμπορείου κ.α. όπου η κοινοποίηση τους επιβάλλεται από τον νόμο.

Επίσης όταν ο ελεγκτής δεν δηλώνει κώλυμα διορισμού του δηλαδή όταν δεν αναφέρει πως υπάρχει λόγος που πρέπει να τον εξαιρέσουν όπως για παράδειγμα αν είναι μέτοχος στην εταιρία όπου πρόκειται να διενεργηθεί έλεγχος ή είναι υπάλληλος της επιχείρησης αυτής κ.α.

Έτσι ολοκληρώνοντας παράβαση καθήκοντος από την πλευρά του ελεγκτή θεωρείται:

- η μη νόμιμη θεώρηση των ετήσιων λογιστικών καταστάσεων
  - η παράβαση της εχεμύθειας
    - παράβαση της δήλωσης κωλύματος διορισμού του ως ελεγκτή
- συνεπάγεται την ποινική ευθύνη.

1.7.3. Πειθαρχική ευθύνη

Πειθαρχική ευθύνη του ελεγκτή υπάρχει όταν αυτός ασκεί τα καθήκοντα του πλημμελώς ή έχει επιδείξει ανάρμοστη συμπεριφορά οποιαδήποτε στιγμή συμπεριλαμβανομένου και της διαπραγμάτευσης για την αμοιβή του.

Επίσης αν ο ελεγκτής υποπέσει σε παράβαση νόμου κανονιστικής διάταξης ή δεοντολογικών κανόνων που αναφέρονται στην επαγγελματική του

κατάσταση και στις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή.

Σε περίπτωση που κάποιος ελεγκτής προβεί σε πειθαρχικό παράπτωμα τότε σύμφωνα με την απόφαση του Εποπτικού Συμβουλίου παραπέμπεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο του Σώματος των Ορκωτών Ελεγκτών και οι ποινές που μπορεί να του επιβληθούν όταν αποδειχθεί η ενοχή του ελεγκτή είναι οι εξής:

- πρόστιμο έως και 3000 ευρώ
  - οριστική παύση της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος
  - επίπληξη
  - προσωρινή παύση της άδειας επαγγέλματος έως και 6 μήνες

1.8 Οι Ανώνυμες Εταιρίες που ελέγχονται από τους ορκωτούς ελεγκτές

Ο νόμος υποχρεώνει ορισμένες κατηγορίες Ανώνυμων Εταιριών να χρησιμοποιούν ορκωτούς ελεγκτές για τον έλεγχο τους. Οι εταιρίες αυτές είναι οι εξής:

- ανώνυμες εταιρίες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγημένες στο χρηματιστήριο καθώς και αυτές που το μετοχικό τους κεφάλαιο ολόκληρο η κάποιο μέρος του έχει αναληφθεί με δημόσια εγγραφή.

- ανώνυμες ποδοσφαιρικές ή καλαθοσφαιρικές εταιρίες
- εταιρίες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών
- οι χρηματιστηριακές
- οι τραπεζικές, εταιρίες διαχειρίσεως αμοιβαίων κεφαλαίων, οι ασφαλιστικές, οι εταιρίες χρηματοδοτικών μισθώσεων, οι εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου
  - η Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου
  - οι εταιρίες υδρεύσεως και αποχετεύσεως
  - οι ανώνυμες εταιρίες οι οποίες υποχρεούνται να συντάσσουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις καθώς και οι συνδεδεμένες με αυτές εταιρίες
  - σε κάθε περίπτωση ιδρύσεως ανώνυμης εταιρίας με κεφάλαιο πάνω

από 3.000.000 ευρώ.

Σε έλεγχο από ορκωτούς ελεγκτές υποχρεούνται επίσης και οι ανώνυμες εταιρίες που πληρούν δύο από τις τρεις προϋποθέσεις που ακολουθούν.

1. Σύνολο Ισολογισμού

α) μέχρι 31/12/1986 σύμφωνα με το άρθρο 42^α παρ.6 του νόμου 2190/1920 & άρθρο 23 του νόμου 3190/1955 130.000.000 δρχ.

β) από 1/1/1987 μέχρι 21/12/1989 σύμφωνα με το άρθρο 112 παρ.5 Ν 2190/1920 200.000.000 δρχ.

γ) από 1/1/1990 μέχρι 31/12/1994 σύμφωνα με το Υπουργείο Εμπορίας Κ2-9750 ΦΕΚ. 823 Α' 17/12/1990 400.000.000 δρχ.

δ) από 1/1/1995 μέχρι 31/12/2001 σύμφωνα με το άρθρο 2 Π.Δ. 325/94 ΦΕΚ 174 Α' 24/10/1994 500.000.000 δρχ.

ε) από 1/1/2002 σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 4 του νόμου 2919/2001 ΦΕΚ 128 Α' 1.500.000 ευρώ

στ) από 08/08/2007 σύμφωνα με το άρθρο 52 του νόμου 3604/2007 2.500.000 ευρώ

2. Καθαρό Κύκλο Εργασιών

α) 260.000.000 δρχ.

β) 400.000.000 δρχ.

γ) 800.000.000 δρχ.

δ) 1.000.000.000 δρχ.

ε) 3.000.000 ευρώ

στ) 5.000.000 ευρώ

οι ημερομηνίες, οι νόμοι και τα
πλαίσια διατάγματος
αντιστοιχίζονται με το Νο 1

3. Ο μέσος όρος προσωπικού απασχόλησης κατά τη διάρκεια της χρήσης

- α) 50 άτομα
  - β) 50 άτομοι ημερομηνίες, οι νόμοι και τα
  - γ) 50 άτομα
  - δ) 50 άτομα
  - ε) 50 άτομα
  - στ) 50 άτομα
- πλαίσια διατάγματος
αντιστοιχίζονται με το Νο 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

2.1 Γενικά

Η διαδικασία του ελέγχου ξεκινάει κατά κύριο λόγο από την στιγμή που η επιχείρηση θα αναθέσει στον εξωτερικό ελεγκτή την ευθύνη του ελέγχου των ετήσιων λογιστικών καταστάσεων της. Για να διασφαλιστεί πλήρως η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας ελέγχου θα πρέπει ο ελεγκτής να εφαρμόσει πλήρως τα ελεγκτικά πρότυπα. Αυτά είναι τα εξής:

- να προγραμματίζει με κάθε λεπτομέρεια και συνέπεια όλα τα στάδια του ελεγκτικού έργου,
- να αναθέτει την εκτέλεση του έργου του στους βοηθούς του και να αναλαμβάνει αυτός το συντονισμό και τη γενικότερη εποπτεία τους,
- να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου της ελεγχόμενης επιχείρησης,
- να συγκεντρώνει το αποδεικτικό υλικό που είναι απαραίτητο για την τεκμηρίωση της γνώμης του.

2.2 Ο σκοπός του ελέγχου

Ο έλεγχος μόνο των λογιστικών καταστάσεων σπάνια μας δείχνει την πραγματική εικόνα για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης καθώς και για τα αποτελέσματα των εργασιών της.

Αυτό συμβαίνει γιατί πρώτα απ' όλα το έργο της ανακάλυψης, της πρόληψης και κατάπνιξης των λαθών που πιθανόν να παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια της χρήσης είναι οικονομικά ασύμφορο αλλά και ανέφικτο τις περισσότερες φορές. Ακόμα η πολυπλοκότητα της σύγχρονης επιχειρησιακής πραγματικότητας δυσκολεύει την επιλογή της κατάλληλης

μεθόδου επίλυσης των συγκεκριμένων πρακτικών θεμάτων της επιχείρησης. Ένας άλλος λόγος είναι ότι ο έντονος φορολογικός προσανατολισμός της λογιστικής πρακτικής στην Ελλάδα κάνει ακόμα πιο δύσκολη την πλήρη και συνεπή εφαρμογή των λογιστικών προτύπων και αρχών. Τέλος κατά την διενέργεια της απογραφής των στοιχείων του ισολογισμού δεν είναι πολλές φορές ακριβής λόγω της πληθώρας των απογραφόμενων στοιχείων και του ανεπαρκούς ελέγχου που ασκείται.

Έτσι ο ρόλος του εξωτερικού ελέγχου είναι να μας δείξει το πόσο πιστές και αληθής είναι οι λογιστικές καταστάσεις της επιχείρησης αλλά και το πόσο αξιόπιστα είναι τα συμπεράσματα που βγάζουμε βασιζόμενοι στις λογιστικές καταστάσεις.

Για την ακρίβεια ο νόμος ορίζει ότι ο ρόλος του ελεγκτή είναι να εξακριβώσει αν ο ισολογισμός απεικονίζει την πραγματική οικονομική κατάσταση της ελεγχόμενης επιχείρησης κατά την ημέρα της λήξεως της ελεγχόμενης χρήσεως.

Για να μπορέσει ο ελεγκτής να ανταποκριθεί πιστά στον ρόλο του χρειάζεται κάποια αντικειμενικά κριτήρια μέτρησης τα οποία όμως δεν υπάρχουν ούτε στην σχετική βιβλιογραφία αλλά ούτε και στην πράξη. Έτσι το πόσο ακριβοδίκαια εμφανίζουν οι λογιστικές καταστάσεις την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα της ελεγχόμενης επιχείρησης καθορίζεται τελικά από τον ελεγκτή με βάση την επιστημονική του κατάρτιση αλλά και την επαγγελματική του ικανότητα.

Έτσι συνοψίζοντας ο ελεγκτής θα πρέπει να τα απαραίτητα στοιχεία που θα του επιτρέψουν να επαληθεύσει τα εξής:

- την ύπαρξη των στοιχείων του ισολογισμού, δηλαδή αν υπάρχουν πραγματικά τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης που αναφέρονται στον ισολογισμό καθώς και το αν έχουν δημιουργηθεί οι σχετικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις,
- την αριθμητική ακρίβεια των καταχωρίσεων, των μετρήσεων και των αποτιμήσεων, δηλαδή να προσέξει αν έχουν γίνει σημαντικά αριθμητικά λάθη στα βιβλία ή αν έχουν παραληφθεί σημαντικά στοιχεία κατά την διαδικασία της απογραφής,
- την πληρότητα των καταχωρήσεων, δηλαδή να εξετάσει αν έχουν

καταχωρηθεί στα βιβλία όλα τα λογιστικά γεγονότα που αφορούν την επιχείρηση και που έπρεπε να είχαν λογιστικοποιηθεί νωρίτερα,

- την ύπαρξη των ενδεχόμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων της,
  - την ταξινόμηση των στοιχείων,
  - την αυτοτέλεια των χρήσεων,
- την νομιμότητα των πράξεων.

Όλοι οι παραπάνω στόχοι θα πρέπει να επιτευχθούν για όλες τις κατηγορίες στοιχείων και λογαριασμών.

2.3 Τα στάδια του ελέγχου

Τα στάδια του ελέγχου είναι το σύνολο των ενεργειών του ελεγκτή που απαιτούνται για την επίτευξη των σκοπών του ελέγχου των λογιστικών καταστάσεων. Είναι μια πολύ σημαντική και σύνθετη εργασία που διενεργείται κατά την διάρκεια της χρήσης αλλά και μετά το τέλος της χρήσης και η οποία περνά από τα εξής στάδια:

- Προκαταρκτική εργασία. Κατά το στάδιο αυτό ο ελεγκτής ενημερώνεται γενικά για τον κλάδο που ανήκει η επιχείρηση, τη νομική μορφή της, τις δραστηριότητες και την οργανωτική της δομή. Ακόμα ενημερώνεται για θέματα που αφορούν τη νομοθεσία που διέπει την επιχείρηση, ή αφορούν τις σχέσεις της επιχείρησης με άλλες μονάδες. Η ενημέρωση του ελεγκτή διασφαλίζεται με τις συζητήσεις που έχει με τα μέλη της διοίκησης και το προσωπικό της επιχείρησης αλλά και γενικά με τη μελέτη των συνθηκών αγοράς και του κλάδου. Επίσης κάνει επισκέψεις στα εργοστάσια, στους αποθηκευτικούς χώρους αλλά και στα γραφεία και τα καταστήματα της επιχείρησης. Ακόμα ο ελεγκτής ενημερώνεται από το καταστατικό και τους εσωτερικούς κανονισμούς λειτουργίας της επιχείρησης, τα πρακτικά από τις όποιες συνεδριάσεις έγιναν από το διοικητικό συμβούλιο και των γενικών συνελεύσεων των μετοχών. Ο ελεγκτής αφού τελειώσει με την προκαταρκτική εργασία καταχωρεί στα φύλλα εργασίας τις σχετικές παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα του.

- Μελέτη του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου της ελεγχόμενης επιχείρησης. Στο στάδιο αυτό ο ελεγκτής εξετάζει αν το σύστημα

εσωτερικού ελέγχου εφαρμόζει τα απαραίτητα μέτρα ελέγχου. Στο πλαίσιο αυτό ο ελεγκτής ενημερώνεται για την λογιστική οργάνωση της επιχείρησης καθώς και για το λογιστικό σχέδιο αλλά και για την τήρηση των βιβλίων. Για να το επιτύχει αυτό πρέπει να εξασφαλιστεί η μελέτη των φακέλων ελέγχου προηγούμενων χρήσεων, με την συζήτηση με τους υπεύθυνους για την εφαρμογή του συστήματος ελέγχου, τη μελέτη των εγχειριδίων εσωτερικού ελέγχου και του εσωτερικού κανονισμού, την εξέταση των στοιχείων εσωτερικού ελέγχου και τέλος με την παρακολούθηση των συναλλαγών μέσα από τις διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου και την κατάρτιση διαγραμμάτων ροής.

- Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί σωστά μόνο όταν διασφαλίζεται πρώτα απ' όλα η λειτουργία του λογιστικού συστήματος σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές αρχές και τις διατάξεις των νόμων, έπειτα είναι η προστασία του ανθρώπινου δυναμικού και την διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης τόσο με την συνεχή λογιστική παρακολούθηση τους όσο και με την λήψη διαφόρων μέτρων και τέλος όταν διασφαλίζεται η άμεση και πλήρη εκτέλεση των εντολών της διοίκησης που προάγουν τις δραστηριότητες της επιχειρηματικής μονάδας. Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου βασίζεται στη σωστή διενέργεια ελέγχων ποιότητας. Λόγω του μεγάλου όγκου των στοιχείων που πρέπει να ελεγχθούν αλλά και του υπερβολικού κόστους που συνεπάγεται ο έλεγχος όλων των στοιχείων ο έλεγχος αυτός είναι υποχρεωτικά δειγματοληπτικός. Ο έλεγχος αυτός διενεργείται κατά τους πρώτους μήνες της χρήσης και επαναλαμβάνεται πάλι προς το τέλος της χρήσης. Με την αξιολόγηση του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου ο ελεγκτής προσπαθεί να εντοπίσει ορισμένης σημαντικότητας λάθη ή παραλείψεις που μπορούσαν να γίνουν χωρίς να εντοπιστούν από τα υπάρχοντα μέτρα ελέγχου.

- Κατάρτιση του προγράμματος ελέγχου τεκμηρίωσης. Ο ελεγκτής δημιουργεί αυτό το πρόγραμμα για να καθορίζει τους σκοπούς των επιμέρους ελέγχων, τον τρόπο επαλήθευσης της ακρίβειας της καταχώρησης των συναλλαγών και της αντικειμενικότητας των υπολοίπων

των λογαριασμών τέλους χρήσης, το δείγμα των συναλλαγών που θα εξετάσει και τις διαδικασίες που θα ακολουθήσει για τον έλεγχο της πληρότητας και της νομιμότητας των λογιστικών καταχωρήσεων, το δείγμα των λογαριασμών που πρέπει να ελέγξει στο τέλος της χρήσης και τις απαιτούμενες ελεγκτικές διαδικασίες και τέλος για την οργάνωση και τον καταμερισμό του ελεγκτικού έργου στο ελεγκτικό προσωπικό και στο συντονισμό της ελεγκτικής εργασίας. Στο στάδιο αυτό ο ελεγκτής πρέπει να καθορίσει την έκταση του ελέγχου τεκμηρίωσης σύμφωνα με την αποτελεσματικότητα του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου, τον αποδεκτό βαθμό του ελεγκτικού κινδύνου, την φύση του περιουσιακού αλλά και του λογιστικού στοιχείου που πρόκειται να ελέγξει και τέλος για τον κόστος της διενέργειας του ελέγχου.

- Επαλήθευση της πληρότητας, της νομιμότητας και της αντικειμενικότητας των διαδικασιών λογιστικοποίησης των συναλλαγών.

Κατά την διάρκεια της λογιστικής χρήσης ο ελεγκτής εξετάζει το κατά πόσο ακριβής είναι η διαδικασία της λογιστικοποίησης των συναλλαγών και προσπαθεί να εξακριβώσει πρώτον αν τα γεγονότα που απεικονίζουν οι λογιστικές καταστάσεις είναι πραγματικά ή ψεύτικα, δεύτερον αν οι καταχωρήσεις των λογιστικών γεγονότων είναι νόμιμες και τρίτον αν οι διαδικασίες της προσαρμογής των υπόλοιπων λογαριασμών, της συγκέντρωσης των λογαριασμών του γενικού καθολικού και του προσδιορισμού του αποτελέσματος είναι κανονικές και πλήρεις. Για να επιτευχθούν αυτά θα πρέπει να παρατηρήσει το δείγμα των συναλλαγών και εξετάζει την πληρότητα και την νομιμότητα τους, εξετάζει δείγμα συναλλαγών για να εξακριβώσει το βαθμό της πιστής εφαρμογής των μέτρων του εσωτερικού ελέγχου στην έκδοση των παραστατικών, να επαληθεύει την ακρίβεια της μεταφοράς των πληροφοριών για τις συναλλαγές του δείγματος από τα παραστατικά στα λογιστικά βιβλία, και τέλος να διενεργεί κριτική ανάλυση των συναλλαγών της χρήσης για να προσδιορίσει το εύλογο των οικονομικών μεγεθών τους. Αφού ολοκληρώσει τον έλεγχο των συναλλαγών ο ελεγκτής πρέπει να διαθέτει επαρκή και κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία αξιοποιεί για να διαμορφώσει την άποψη του σχετικά με την αξιοπιστία των λογιστικών

πληροφοριών. Η κρίση του ελεγκτή δεν διασφαλίζει ότι δεν θα κάνει κάποιιο λάθος θα πρέπει να επαληθεύει πάντα την ακρίβεια των υπολοίπων των λογαριασμών στο τέλος της χρήσης.

- Επαλήθευση της ορθότητας των υπολοίπων των λογαριασμών τέλους χρήσης και έλεγχος της παρουσίασης των λογαριασμών στις λογιστικές καταστάσεις. Στο στάδιο αυτό διαπιστώνεται αν τα υπάρχοντα στοιχεία έχουν πλήρως και κανονικά καταχωρηθεί στα βιβλία της επιχείρησης, τα υπάρχοντα στοιχεία ανήκουν στην κυριότητα της επιχείρησης, τα στοιχεία που αναγράφουν οι λογαριασμοί του ισολογισμού υπάρχουν πράγματι, τα υπάρχοντα στοιχεία έχουν αποτιμηθεί σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές και τις διατάξεις του γενικού λογιστικού σχεδίου και αν οι λογαριασμοί των στοιχείων παρουσιάζονται με σαφήνεια στις λογιστικές καταστάσεις. Για να μπορέσουν να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι ο ελεγκτής θα πρέπει να παρακολουθήσει αρχικά την διενέργεια της απογραφής και να ελέγξει την ορθότητα των υπολογισμών της αποτίμησης των στοιχείων του ισολογισμού, έπειτα να εξασφαλίσει την επιβεβαίωση από τρίτους την ύπαρξη αλλά και το ύψος των δικαιωμάτων, των απαιτήσεων αλλά και των υποχρεώσεων της επιχείρησης. Έπειτα να επαληθεύσει την συμφωνία των υπόλοιπων λογαριασμών του ισολογισμού με τα αποτελέσματα απογραφής όπως αυτά αναγράφονται στο βιβλίο απογραφών και στο τέλος να ελέγξει αν η παράθεση των λογαριασμών στις λογιστικές καταστάσεις ακολουθεί το σχετικό υπόδειγμα του γενικού λογιστικού σχεδίου.

- Διαμόρφωση και έκφραση της γνώμης του ελεγκτή για την αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων τέλους χρήσης. Σε αυτό το στάδιο του ελέγχου ο ελεγκτής πρέπει να αξιολογήσει την επάρκεια και την καταλληλότητα των αποδεικτικών στοιχείων που έχει συλλέξει κατά την έρευνα του στην επιχείρηση. Με αυτά τα στοιχεία θα αποδείξει αν έχουν γίνει λάθη, παραβάσεις ή παραλήψεις κατά την διάρκεια της χρήσης. Στην συνέχεια πρέπει να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις που μπορεί να έχουν στην αξιοπιστία των στοιχείων που υπάρχουν στις λογιστικές καταστάσεις και έπειτα πρέπει να αποφασίσει αν θα εκφέρει αντίθετη, ανεπιφύλακτη ή με επιφύλαξη την γνώμη του. Σε περίπτωση που ο ελεγκτής αρνηθεί να εκφέρει γνώμη για πρέπει να αιτιολογήσει πλήρως την άρνηση του. Η

γνώμη του ελεγκτή αναγράφεται πλήρως στην έκθεση του ελέγχου ή στο πιστοποιητικό ελέγχου που υποβάλλεται στην γενική συνέλευση των μετόχων και στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας. Αυτό το πιστοποιητικό ελέγχου δημοσιεύεται μαζί με τις λογιστικές καταστάσεις τέλους χρήσης.

Τα πρώτα δύο στάδια αναφέρονται στις διαδικασίες ενημέρωσης του ελεγκτή. Αυτά τα δύο στάδια μπορούν να παραλειφθούν από τον ελεγκτή στην περίπτωση που ο ελεγκτής δεν ελέγχει για πρώτη φορά την επιχείρηση. Στην συνέχεια στα στάδια τρία και τέσσερα αναφέρονται στα πορίσματα που βγάζει ο ελεγκτής για την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου τα οποία επηρεάζουν σημαντικά τον καθορισμό της έκτασης του ελέγχου που αναφέρεται στα στάδια πέντε και έξη. Και στο στάδιο επτά ολοκληρώνεται η διαδικασία του ελέγχου με την έκφραση της γνώμης του για την αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

3.1 Γενικά

Ο ορκωτός ελεγκτής για να προχωρήσει στην διενέργεια του ελέγχου τεκμηρίωσης πρέπει πρώτα να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου, έτσι με την διαδικασία του ελέγχου τεκμηρίωσης επιδιώκεται να εντοπισθούν τυχόν λάθη ή παραλείψεις που μπορεί να έγιναν για να μπορέσει να εκτιμήσει τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν αυτά τα στοιχεία στην αξιοπιστία των λογιστικών πληροφοριών. Ο ελεγκτής δίνει περισσότερη βάση στον έλεγχο των καθημερινών συναλλαγών της επιχείρησης καθώς εκεί υπάρχει ο μεγαλύτερος κίνδυνος για εξαπάτηση και οι καθημερινές συναλλαγές επιδρούν αποφασιστικά στην διαμόρφωση της ρευστότητας και της αποδοτικότητας της επιχείρησης.

Ο έλεγχος τεκμηρίωσης χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, τον έλεγχο συναλλαγών ο οποίος διεξάγεται κατά τους τελευταίους μήνες της λογιστικής χρήσης και στον έλεγχο υπολοίπων λογαριασμών ο οποίος γίνεται μετά το τέλος χρήσης και την προσαρμογή των υπολοίπων των λογαριασμών στα αποτελέσματα της φυσικής απογραφής. Για να είναι πιο αποτελεσματικός ο έλεγχος των συναλλαγών οι λογαριασμοί που βρίσκονται σε άμεση σχέση μεταξύ τους προσχωρούνται σε κύκλους όπως:

- Κύκλος λογαριασμών αγορών
  - Κύκλος λογαριασμών πωλήσεων
  - Κύκλος λογαριασμών εξόδων

Οι παραπάνω κύκλοι κύκλοι αποτελούν τμήματα του ταμειακού

κυκλώματος και βρίσκονται σε πλήρη αλληλεξάρτηση μεταξύ τους. Ο έλεγχος των αγορών γίνεται σε συνάρτηση με τον έλεγχο των υποχρεώσεων και των πληρωμών.

3.2 Έλεγχος τεκμηρίωσης αγορών

Οι βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις που δημιουργούν οι επιχειρήσεις κατά την διαδικασία αγοράς εμπορευμάτων και τις ολοκληρώνουν μέσω του συστήματος ελέγχου. Οι αγορές για να παρακολουθηθούν λογιστικά θα πρέπει να ελεγχθούν οι λογαριασμοί των:

- Αγορών χρήσεως
- Εκπτώσεις αγορών
- Επιστροφές αγορών
- Ταμείο
- Προμηθευτές
- Φ.Π.Α

Έτσι το κύκλωμα αγορών παρακολουθείται λογιστικά μέσω των παραπάνω λογαριασμών όμως εκτός από αυτό υπάρχουν και κάποιες διαδικασίες ελέγχου που έχουν ως σκοπό να διαπιστώσουν αν όλες οι αγορές που πραγματοποιήθηκαν στους παραπάνω λογαριασμούς πραγματοποιήθηκαν και αν όλες οι υποχρεώσεις της επιχείρησης από της αγορές καταχωρήθηκαν στα βιβλία.

3.3 Ο σκοπός του εξωτερικού ελέγχου

Ο βασικότερος σκοπός του ελέγχου των στοιχείων των λογαριασμών που αναφέραμε πιο πάνω είναι για να διαπιστώσει ο εξωτερικός ελεγκτής αν:

- πραγματοποιήθηκαν όλες οι πωλήσεις και οι επιστροφές πωλήσεων και χορηγήθηκαν όλες οι εκπτώσεις που αναγράφονται στους σχετικούς

λογαριασμούς.

- υπάρχουν τα δικαιώματα και οι απαιτήσεις που αναγράφονται στους αντίστοιχους λογαριασμούς.

- πραγματοποιήθηκαν οι εισπράξεις όπως αναφέρουν τα λογιστικά βιβλία.

- καταχωρήθηκαν κανονικά όλες οι συναλλαγές που έγιναν και αφορούν την πραγματοποίηση πωλήσεων και επιστροφών πωλήσεων, την χορήγηση εκπτώσεων σε πελάτες, την δημιουργία απαιτήσεων και την είσπραξη τους και την πραγματοποίηση διαφόρων εξόδων.

- καταχωρήθηκαν οι συναλλαγές σύμφωνα με όσα ορίζει το γενικό λογιστικό σχέδιο.

- οι συναλλαγές αφορούν την επιχείρηση και την παρούσα χρήση και έχουν καταχωρηθεί στους λογαριασμούς της παρούσας χρήσης.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω σκοποί ο εξωτερικός ελεγκτής πρέπει πρώτα να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των μέτρων του εσωτερικού ελέγχου στο κύκλωμα (πωλήσεις -απαιτήσεις- εισπράξεις) και μετά να διενεργήσει έλεγχο τεκμηρίωσης των συγκεκριμένων συναλλαγών.

3.4 Έλεγχος τεκμηρίωσης

Πρέπει να εξακριβωθούν από τον ελεγκτή τυχόν λάθη ή παραλείψεις που έγιναν κατά την τήρηση των λογιστικών βιβλίων και την διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Με τον εντοπισμό τους και κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας τους είναι σε θέση να καθορίσει την επίδραση τους στην αξιοπιστία των λογιστικών πληροφοριών. Αυτό το σύνολο των ενεργειών συνιστά το έργο του ελέγχου τεκμηρίωσης.

Οι διαδικασίες του ελέγχου τεκμηρίωσης διακρίνονται αρχικά σε αυτή των συναλλαγών των πωλήσεων της δημιουργίας απαιτήσεων και της είσπραξης τους και δεύτερον σε αυτή του ελέγχου των υπολοίπων των λογαριασμών των απαιτήσεων και των διαθέσιμων.

3.4.1 Έλεγχος τεκμηρίωσης πωλήσεων

Ο σκοπός του συγκεκριμένου ελέγχου είναι να δώσει το δικαίωμα στον

ελεγκτή να εξακριβώσει αν:

- όλες οι πωλήσεις έχουν τιμολογηθεί σωστά.
- όλες οι επιστροφές πωλήσεων έγιναν ύστερα από σχετική έγκριση της επιχείρησης.
- όλες οι πωλήσεις, οι επιστροφές και οι εκπτώσεις πωλήσεων έχουν καταχωρηθεί πλήρως στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.
- όλες οι πιστώσεις που είναι σχετικές με τις πωλήσεις έχουν χορηγηθεί με την νομότυπη έγκριση του εξουσιοδοτημένου οργάνου.
- όλες οι πωλήσεις, οι επιστροφές και οι εκπτώσεις των πωλήσεων που παρουσιάζονται στις λογιστικές καταστάσεις έγιναν πραγματικά κατά την διάρκεια της χρήσης και αφορούν την ελεγχόμενη επιχείρηση.

Για να επιτευχθούν όλα τα παραπάνω θα πρέπει ο ελεγκτής να εφαρμόσει κάποια πράγματα. Αρχικά θα πρέπει να επαληθεύει όλους τους υπολογισμούς στα τιμολόγια του δείγματος, έπειτα πρέπει να ελέγχει τα στοιχεία που περιέχονται στο δείγμα τιμολογίων πωλήσεων και να τα συγκρίνει με τα αντίστοιχα των εντολών πωλήσεων, των δελτίων αποστολής και των τιμοκαταλόγων. Στην συνέχεια πρέπει να ανατρέξει στα παραστατικά που αντιστοιχούν στο δείγμα των καταχωρίσεων στους λογαριασμούς των αναλυτικών καθολικών και να ελέγξει αν αφορούν πραγματοποιημένες πωλήσεις. Μετά ελέγχει την πληρότητα των καταχωρήσεων του δείγματος των τιμολογίων στα ημερολόγια και στους αντίστοιχους λογαριασμούς, ενώ μετέπειτα ελέγχει το δείγμα των πιστωτικών σημειωμάτων ως προς την εγκυρότητα των υπογραφών, την αρτιότητα των καταχωρήσεων τους στα ημερολόγια και στους αναλυτικούς λογαριασμούς. Ενώ στο τέλος εξετάζει αν πληρούνται οι προϋποθέσεις χορήγησης των εκπτώσεων και έγκρισης των επιστροφών.

Εκτός βέβαια από τις παραπάνω διαδικασίες που αναφέραμε ο ελεγκτής πρέπει να ελέγξει δειγματοληπτικά ορισμένα τιμολόγια πωλήσεων και πιστωτικά σημειώματα ως προς την συνέχεια της αρίθμησης τους αλλά και ως προς τους λόγους της ακύρωσης συγκεκριμένων τιμολογίων. Έτσι μπορεί με αυτόν τον τρόπο να εντοπίσει την χρήση εικονικών τιμολογίων και να ανακαλύψει τυχόν παραλείψεις ή εξαπατήσεις.

3.4.2. Έλεγχος τεκμηρίωσης απαιτήσεων

Οι λογαριασμοί των απαιτήσεων ελέγχονται από τον εξωτερικό ελεγκτή για να αποδείξει:

- την πληρότητα της καταχώρισης των λογαριασμών που οδήγησαν στην δημιουργία απαιτήσεων,
- την αντικειμενικότητα του περιεχομένου τους,
- την ορθότητα της αποτίμησης των απαιτήσεων,
- την σαφήνεια της παρουσίασης τους στον ισολογισμό τέλους χρήσης.

Έτσι ο ελεγκτής για να αποκτήσει το υλικό που απαιτείται πρέπει να συγκρίνει το περιεχόμενο των ισοζυγίων των λογαριασμών απαιτήσεων με τα υπόλοιπα των λογαριασμών των αναλυτικών καθολικών ή του βιβλίου των γραμματίων εισπρακτέων. Έπειτα να ελέγχει την ακρίβεια της καταχώρισης του δείγματος συναλλαγών με την παρακολούθηση της ροής των πληροφοριών από τα παραστατικά στα ημερολόγια και στις λογιστικές καταστάσεις. Στην συνέχεια ελέγχει τους όρους των πιστώσεων που χορηγήθηκαν συγκρίνοντας με αυτούς που καθορίζει η πιστωτική πολιτική της επιχείρησης. Ύστερα ελέγχει την αντικειμενικότητα και την πληρότητα των καταχωρήσεων με την επιλογή δείγματος καταχωρήσεων, την αναδρομή στα δικαιολογητικά τους και τον εντοπισμό των λαθών. Ενώ στο τέλος επαληθεύει την ορθότητα των υπολογισμών.

Όλες αυτές οι ενέργειες που αναφέραμε δεν επιτυγχάνουν την επαλήθευση της ορθότητας των αποτελεσμάτων της αποτίμησης και του υπολοίπου των λογαριασμών των απαιτήσεων στο τέλος της κάθε χρήσης αλλά δεν επιτυγχάνουν ούτε και τον έλεγχο της σαφήνειας με την οποία παρουσιάζονται οι λογαριασμοί στον ισολογισμό. Αυτά μπορούν να επιτευχθούν με την διενέργεια του ελέγχου τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών.

3.4.3. Έλεγχος τεκμηρίωσης εισπράξεων

Σε αυτό το στάδιο ο ελεγκτής προσπαθεί να εξακριβώσει αν:

- οι εισπράξεις που παρουσιάζονται καταχωρημένες στα βιβλία της

επιχείρησης αφορούν ποσά τα οποία έχουν πραγματικά εισπραχθεί σε αυτήν την χρήση,

- όλες οι εισπράξεις έχουν καταχωρηθεί κανονικά στο ημερολόγιο εισπράξεων και στους λογαριασμούς των διαθέσιμων και των απαιτήσεων,
- τα ποσά που εισπράττει η επιχείρηση τα καταθέτει αυτούσια και αυθημερόν στην τράπεζα.

Για να υλοποιήσει τους παραπάνω σκοπούς ο ελεγκτής θα πρέπει να συλλέξει το απαραίτητο υλικό, να εξετάσει δείγμα αποδείξεων είσπραξης ως προς το ποσό, την ημερομηνία, το όνομα του πελάτη, την πώληση που αφορά και τις υπογραφές του ταμεία αλλά και του λογιστή της επιχείρησης. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να τα συγκρίνει με τα αντίστοιχα που θεμελιώνουν το δικαίωμα για είσπραξη αλλά και με το περιεχόμενο του ημερολογίου εισπράξεων καθώς να ελέγξει και τις αποδείξεις κατάθεσης που εκδίδει η τράπεζα. Από την σύγκριση αυτή ο ελεγκτής καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επιχείρηση που ελέγχει καταχωρεί κανονικά τις εισπράξεις της στα λογιστικά της βιβλία και ότι τις καταθέτει εντός της ημέρας στην τράπεζα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

4.1 Γενικά

Αποθέματα είναι τα υλικά που ανήκουν στην επιχείρηση τα οποία προορίζονται να πωληθούν κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών της, βρίσκονται στη διαδικασία παραγωγής και προορίζονται να πωληθούν όταν γίνουν έτοιμα προϊόντα, προορίζονται να αναλωθούν για την παραγωγή έτοιμων προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών, προορίζονται να αναλωθούν για την καλή λειτουργία, συντήρηση, επισκευή ή την ιδιοπαραγωγή παγίων, προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για την συσκευασία.

Σε αντίθεση με τα πάγια τα αποθέματα έχουν κύκλο ζωής μία λογιστική χρήση και μπορούν άμεσα μέσω της διαδικασίας της πώλησης ή έμμεσα μέσω της διαδικασίας της ανάλωσης να ρευστοποιηθούν.

Τα αποθέματα (πλην υπολειμμάτων, υποπροϊόντων και ελαττωματικών προϊόντων) αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσης ή του κόστους παραγωγής και της τρέχουσας τιμής αγοράς ή αναπαραγωγής ή της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας τους. Τα υπολείμματα, υποπροϊόντα και τα ελαττωματικά προϊόντα αποτιμώνται στην πιθανή τιμή πώλησης αφαιρώντας τα ειδικά έξοδα πώλησης.

Οι οικονομικές ενέργειες τις επιχείρησης που έχουν να κάνουν με την αγορά πρώτων υλών, με την κατανάλωση από την επιχείρηση για την διεξαγωγή της παραγωγικής διαδικασίας, την δημιουργία από την ίδια την επιχείρηση

και την πώληση από την επιχείρηση αφορούν την λειτουργία των αποθεμάτων.

Όλες αυτές οι ενέργειες συνδέονται όπως είναι φυσικό με τις λειτουργίες των Πωλήσεων (έξοδος) και των Αγορών (είσοδος), καθώς επίσης και με την το θέμα της φυσικής απογραφής, όπου είναι μια διαδικασία σημαντική για όλες τις επιχειρήσεις αφού έχει άμεση σχέση με την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

4.2 Οι κίνδυνοι των αποθεμάτων

Οι κίνδυνοι που μπορεί να υπάρχουν λόγω των αποθεμάτων είναι οι εξής:

- είναι ανεπαρκής η φύλαξη των αποθεμάτων
- απαξιώνονται και γίνεται αντιπαραγωγική χρήση των αποθεμάτων
- δεν είναι σαφής ο διαχωρισμός καθηκόντων ανάμεσα στους υπαλλήλους και των λογιστή
- τα αποθέματα διακινούνται χωρίς έγκριση και συνοδεία κατάλληλων παραστατικών
- είναι ανεπαρκής η λογιστική τήρηση των αποθεμάτων
- η απογραφή γίνεται χωρίς οδηγίες και σε μη τακτική βάση
- γίνονται πολλά λάθη στην αποτίμηση των αποθεμάτων
- παράβλεψη εξέτασης αιτίων πλεονασμάτων-ελλειμμάτων αποθεμάτων
- η προσαρμογή των αποθεμάτων στα αποτελέσματα γίνεται από μη εξουσιοδοτημένο προσωπικό
- δεν είναι σαφής η απεικόνιση των αποθεμάτων στα βιβλία της επιχείρησης και στον ισολογισμό
- παράβλεψη αποθεμάτων σε αποθηκευτικούς χώρους τρίτων

4.3. Ορισμός Αποθεμάτων

Ως αποθέματα ορίζονται:

- Η αποθηκευμένη ποσότητα ενός προϊόντος για να αντιμετωπιστεί η μελλοντική ζήτηση αυτού.
- Τα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία μιας επιχείρησης όπου θα

πωληθούν στα πλαίσια της δραστηριότητας της.

- Τα αγαθά τα οποία είναι έτοιμα για πώληση και βρίσκονται στα «χέρια» μιας επιχείρησης
- Τα αγαθά τα οποία είναι ημικατεργασμένα
- Οι πρώτες ύλες μιας επιχείρησης καθώς και οι βοηθητικές ύλες

Από την άλλη μεριά βέβαια τα περισσότερα αγαθά πολλές φορές έχουν διαφορετικό χαρακτήρα ανάλογα με το σκοπό την μορφή της επιχείρησης που τα έχει γι' αυτό τον λόγο τα αγαθά σε κάποια άλλη επιχείρηση μπορεί να είναι είτε αποθεματικά είτε πάγια. Έτσι ένα αγαθό μπορεί να χαρακτηριστεί «απόθεμα» αν έχει ως σκοπό να μπει στον κύκλο παραγωγής ή εμπορευματοποίησης μιας επιχείρησης.

Ο έλεγχος των αποθεμάτων είναι σημαντικός καθώς:

- τα αποθέματα ανήκουν στο ενεργητικό της επιχείρησης και είναι το πιο σπουδαίο και σημαντικό περιουσιακό στοιχείο από οποιοδήποτε άλλο.
- οι ελεγκτές δίνουν τεράστια προσοχή στα αποθέματα καθώς οι τιμές τους αυξομειώνονται κι αυτό μπορεί να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα στην επιχείρηση.
- χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην αξία των αποθεμάτων καθώς επηρεάζεται άμεσα το κόστος των προϊόντων που είναι διαθέσιμα προς πώληση.
- έτσι εξακριβώνουμε την πραγματική τους αξία και παρουσιάζουμε μία αληθινή εικόνα στον ισολογισμό.

4.4. Οι σκοποί και οι διαδικασίες του ελέγχου τεκμηρίωσης των αποθεμάτων από τους ελεγκτές

Οι ελεγκτές εξετάζουν τα αποθέματα για τον εντοπισμό κάποιου πιθανού λάθους όσον αφορά το ύψος των αποθεμάτων, την πρόληψη λαθών όπως επίσης και να προσδιορίσει τις αξίες και τις ακριβείς ποσότητες των αποθεμάτων.

Πιο συγκεκριμένα κάθε ελεγκτής με τον έλεγχο των αποθεμάτων θέλει να διαπιστώσει αν τα αποθέματα που παρουσιάζουν οι λογαριασμοί

βρίσκονται όντως στην επιχείρηση, αν τα αποθέματα είναι καταχωρημένα στους λογαριασμούς καθώς και αν το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού αποθεμάτων συμφωνεί με το αντίστοιχο ποσό που γράφεται στο βιβλίο των απογραφών, αν τα αποθέματα αποτιμούνται σύμφωνα με το γενικό λογιστικό σχέδιο και τέλος για το αν οι λογαριασμοί των αποθεμάτων εμφανίζονται στις λογιστικές καταστάσεις του τέλους χρήσης.

Για να τα επιτύχει αυτά ο ελεγκτής πρέπει να ελέγξει την αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος, την πληρότητα της διαδικασίας απογραφής των αποθεμάτων στο τέλος της χρήσης και τέλος την πληρότητα της παρουσίασης των λογαριασμών των αποθεμάτων στις λογιστικές καταστάσεις.

Συνοπτικά η μεθοδολογία ελέγχου των αποθεμάτων γίνεται ως εξής:

- γίνεται δειγματοληπτική επιλογή παραστατικών αγοράς αποθεμάτων από εγγραφές και εξέταση νομιμότητας εγκρίσεων αυτών
- γίνεται δειγματοληπτική σύγκριση των καταστάσεων απογραφής με τα δεδομένα του βιβλίου απογραφής
- χρησιμοποιούνται αριθμοδείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθέματος, περιθωρίου μεικτού κέρδους και γίνεται απολογισμός πρότυπου και πραγματικού κόστους και συγκριτική επισκόπηση μεταξύ χρήσεων.
- κατάρτιση ισοζυγίου αποθεμάτων και σύγκριση με επιμέρους λογαριασμούς
- γίνεται έλεγχος μερίδων αποθήκης και σχετικών παραστατικών
- γίνεται έλεγχος διαχωρισμού χρήσεων για αποφευχθεί ο επηρεασμός των αποθεμάτων
- γίνεται έλεγχος προσαρμογής των μερίδων αποθήκης με τα πραγματικά αποθέματα απογραφής τέλους
- γίνεται έλεγχος εξίσωσης στο τέλος της χρήσης των λογαριασμών αποθεμάτων
- η απογραφή τέλους χρήσης γίνεται παρουσία του ορκωτού ελεγκτή
- γίνεται έλεγχος αποτίμησης αποθεμάτων
- γίνεται έλεγχος για το αν τηρείτε το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο

4.5 Αναγνώριση και μέτρηση των αποθεμάτων

Η αναγνώριση των αποθεμάτων είναι το πρώτο στάδιο της φυσικής απογραφής και έχει ως σκοπό τον εντοπισμό και την περιγραφή των αγαθών της επιχείρησης και προϋποθέτει τον διαχωρισμό των αγαθών, την περιγραφή των αποθεμάτων και την κατάταξη των αποθεμάτων σε διάφορες κατηγορίες.

Η δουλειά του ελεγκτή είναι να διαπιστώσει εάν έγινε σωστά ο διαχωρισμός των αγαθών σε αγαθά κυριότητας της επιχείρησης και σε αγαθά κυριότητας των τρίτων. Τα αγαθά κυριότητας της επιχείρησης συνιστούν αποθέματα της επιχείρησης ενώ αυτά της κυριότητας των τρίτων είναι περιουσιακά στοιχεία των τρίτων. Ο ελεγκτής ελέγχει αν περιλαμβάνονται στα αποθέματα τα αγαθά όπου η επιχείρηση έχει παράξει ή αγοραστεί και βρίσκονται στις αποθήκες της, αυτά που έχουν αγοραστεί και δεν λάβει ακόμα αλλά αναμένεται να παραλάβει και τέλος αυτά που έχουν αγοραστεί αλλά βρίσκονται στο στάδιο της επεξεργασίας.

Η ακριβής και πλήρη μέτρηση των αποθεμάτων σε μια επιχείρηση είναι δύσκολη και πολλές φορές και αδύνατη να πραγματοποιηθεί γι' αυτό το λόγο πολλές φορές η μέτρηση των αποθεμάτων γίνεται κατά προσέγγιση και αποτελεί το πιο ιδιαίτερο στοιχείο για τον ελεγκτή. Τις περισσότερες φορές ο ελεγκτής κοιτάει την σημασία του αποθέματος για την εκάστοτε επιχείρηση χωρίς όμως να παραβλέπει τα χαρακτηριστικά, την ποσότητα και το περιεχόμενο των αποθεμάτων.

Η καταχώρηση των αξιών των αποθεμάτων στο βιβλίο απογραφών γίνεται μετά την ολοκλήρωση της αποτίμησης των αποθεμάτων. Ο ελεγκτής δίνει μεγάλη βάση στη διαδικασία της μέτρησης και καταχώρησης των αποθεμάτων γιατί υπάρχει ο κίνδυνος να:

- υποτιμηθεί ή υπερτιμηθεί το τελικό απόθεμα λόγω λάθους μέτρησης ή παράλειψης της μέτρησης του αποθέματος.
- χρησιμοποιηθεί λάθος μονάδα μέτρησης
- γίνει νοθεία στα αποτελέσματα της μέτρησης ώστε να καλυφθεί κάποιο τυχόν έλλειμμα

- υπάρξει λάθος στη ζύγιση ή αρίθμηση των αποθεμάτων

Αλλοίωση των αποτελεσμάτων της μέτρησης μπορεί να γίνει από νέα φύλλα απογραφής ή από την καταχώρηση αποτελεσμάτων που βρίσκονται σε αποθήκες για φύλαξη ή πώληση. Έτσι ο ελεγκτής για να αντιμετωπίσει τους κινδύνους αυτούς εξετάζει αν τα δελτία και τα φύλλα απογραφής είναι σωστά συμπληρωμένα, συγκρίνει τον αριθμό των δελτίων και των φύλλων απογραφής με το άθροισμα των χρησιμοποιημένων και αχρησιμοποίητων εμπορευμάτων και τέλος συγκρίνει τα δελτία αποστολής αποθεμάτων με τα τιμολόγια πώλησης της ίδιας περιόδου αλλά και τα δελτία παραλαβής αποθεμάτων με τα τιμολόγια των αγορών. Με αυτόν τον τρόπο ο ελεγκτής μπορεί να περιορίσει τον κίνδυνο εγγραφής στα βιβλία της παρούσας χρήσης αγορών και πωλήσεων που αφορούν την επόμενη χρήση. Ένα ακόμη θέμα που απασχολεί τον ελεγκτή είναι το πώς θα ελέγξει την επόμενη μέτρηση και την καταχώρηση των αποθεμάτων που βρίσκονται στις γενικές αποθήκες του κράτους ή στα χέρια τρίτων. Το ποιο αποτελεσματικό μέτρο είναι η επιτήρηση της μέτρησης και της καταχώρησης των αποτελεσμάτων στα φύλλα απογραφής επειδή όμως αυτό το μέτρο είναι δύσκολο και δαπανηρό ο ελεγκτής ζητά από τρίτους να επιβεβαιώσουν την ποσότητα των αποθεμάτων της επιχείρησης γραπτώς.

4.6 Αποτίμηση των αποθεμάτων

Η αποτίμηση των αποθεμάτων είναι η ποσότητα τους που αποδίδεται σε χρήμα. Προϋπόθεση της αποτίμησης είναι η σωστή επιλογή της τιμής για κάθε μονάδα αποθέματος και τον υπολογισμό του γινομένου της με την ποσότητα του. Το γινόμενο αυτό παριστάνει την αξία του αποθέματος που είναι το ποσό με το οποίο θα φανεί στον ισολογισμό ο λογαριασμός αυτός. Για την σωστή επαλήθευση της αποτίμησης των αποθεμάτων ο εκάστοτε ελεγκτής ακολουθεί τις παρακάτω διαδικασίες τεκμηρίωσης:

- τονίζει ότι η επιχείρηση πρέπει να ακολουθεί όσα προβλέπουν οι σχετικοί νόμοι.

- ελέγχει τα δείγματα αποθεμάτων που παρουσιάζουν μεγάλη αξία ανά μονάδα και εξετάζει πως καθορίστηκαν οι αρχικές τιμές.
- γράφει στα φύλλα εργασίας τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα του και τα επαληθεύει από τους ισολογισμούς της αποτίμησης.
- καθορίζει την τρέχουσα τιμή κτίσης και ψάχνει αν χρησιμοποιήθηκε αν χρησιμοποιήθηκε η χαμηλότερη τιμή για την αποτίμηση των αποθεμάτων.
- ελέγχει αν η τρέχουσα τιμή των αποθεμάτων έχει αποτιμηθεί και εξετάζει ν όντως η επιχείρηση έχει χαρακτηρίσει σωστά τα αποθέματα, παλιά, ελαττωματικά ή φθαρμένα.
- ελέγχει αν η επιχείρηση έχει αναλάβει να πουλήσει στην επόμενη χρήση αποθέματα σε χαμηλότερη απ' την τρέχουσα και εξετάζει αν υπάρχει πιθανότητα ζημιάς.
- εξετάζει την αποτίμηση των προϊόντων και το κόστος παραγωγής τους στα στάδια επεξεργασίας τους.

Οι τιμές και το είδος των αποθεμάτων αλλά και τα αποτελέσματα της αποτίμησης του καταγράφονται στο βιβλίο απογραφών. Ο ρόλος του ελεγκτή εδώ είναι να επισημαίνει τις διαφορές ανάμεσα στους λογαριασμούς των αποθεμάτων και στα στοιχεία που υπάρχουν στα βιβλία απογραφής.

Συγκεκριμένα ο ελεγκτής από το βιβλίο απογραφής παίρνει ένα δείγμα καταχωρήσεων που ο ίδιος έχει μετρήσει και πρώτα κάνει σύγκριση την ποσότητα του δείγματος με αυτήν που είναι καταχωρημένη στα φύλλα εργασίας του. Έπειτα κάνει σύγκριση στις τιμές των αποθεμάτων όπως αναγράφονται στο βιβλίο κοστολόγησης, στο βιβλίο απογραφής και στα φύλλα εργασίας του. Μετά κάνει επαλήθευση στους υπολογισμούς που έχουν γίνει ως προς την συνολική αξία των αποθεμάτων. Ύστερα κάνει σύγκριση ανάμεσα στο αποτέλεσμα της φυσικής απογραφής διαφόρων εμπορευμάτων με το υπόλοιπο του αντίστοιχου λογαριασμού αποθεμάτων και εξετάζει αν χρειάζεται καλύψεις για τυχόν διαφορές που έγιναν στους λογαριασμούς. Τέλος κάνει έρευνα στο περιεχόμενο του περιληπτικού λογαριασμού αποθεμάτων για καταχωρίσεις που δεν είναι συνηθισμένες.

Μετά από αυτά ο ελεγκτής αν μείνει ικανοποιημένος απ' όλα τα

παραπάνω τότε μπορεί να πει εύλογα ότι τα υπόλοιπα των λογαριασμών αποθεμάτων έχουν αντίκτυπο στην πραγματικότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΠΑΓΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ

ΕΛΕΓΚΤΕΣ

5.1 Γενικά

Στο πάγιο ενεργητικό περιλαμβάνεται το σύνολο των αγαθών, αξιών και δικαιωμάτων, που προορίζονται να παραμείνουν μακροχρόνια και με την ίδια περίπου μορφή με την εταιρία, με στόχο να χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των σκοπών της

Τα πάγια διακρίνονται σε ασώματες ακινητοποιήσεις (ασώματα οικονομικά αγαθά, που αποκτώνται από την εταιρία με σκοπό να χρησιμοποιούνται παραγωγικά για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους), ενσώματα πάγια (υλικά αγαθά που αποκτώνται από την εταιρία για να χρησιμοποιούνται για την εκπλήρωση του σκοπού της, κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους, που είναι οπωσδήποτε μεγαλύτερη του ενός έτους) κα μακροπρόθεσμες απαιτήσεις (των οποίων η προθεσμία εξόφλησης λήγει μετά το τέλος της επόμενης χρήσης)

Τα πάγια (πλην συμμετοχών- μακροπρόθεσμων απαιτήσεων) αποτιμώνται στην τιμή κτήσης (= τιμολογιακή αξία + ειδικά έξοδα αγοράς + κόστος εγκατάστασης + Φ.Π.Α.) ή κόστος ιδιοκατασκευής. Ηπροσαυξάνεται με τις δαπάνες προσθηκών ή βελτιώσεων και μειώνεται με τις αποσβέσεις. Επίσης η συγκεκριμένη αξία μπορεί να αναπροσαρμοσθεί μόνο με ειδικό νόμο. Ειδικά οι συμμετοχές μακροπρόθεσμων απαιτήσεων αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή (κτήσης, λογιστικής, χρηματιστηριακής) ή στην παρούσα αξία τους στο τέλος χρήσης (τίτλοι χαρακτήρα προθεσμιακής καταθέσεως).

Στα πάγια κατατάσσονται τέσσερις ομάδες περιουσιακών στοιχείων:

- τα γήπεδα και τα οικόπεδα: χρησιμοποιούνται για λειτουργία της επιχείρησης και δεν υπόκεινται σε απόσβεση.
- τα κτήρια, τα μηχανήματα, ο εξοπλισμός και οι βελτιώσεις των

γηπέδων: τα ακίνητα σε αυτή την κατηγορία έχουν πεπερασμένη λειτουργική διάρκεια και υπόκεινται σε απόσβεση.

- οι φυσικοί πόροι (εξαντλήσιμα περιουσιακά στοιχεία): είναι τα δάση ξυλείας, τα ανθρακωρυχεία και οι πετρελαιοπηγές. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτά εμφανίζονται ξεχωριστά στον ισολογισμό

- τα άυλα περιουσιακά στοιχεία: είναι οι μακροχρόνιες μισθώσεις, δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, η φήμη και η πελατεία αλλά και τα προνόμια εκμετάλλευσης καθώς υπάρχει μεγάλη και στενή σχέση με τα πάγια περιουσιακά στοιχεία. Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε απόσβεση αλλά η εμφάνισή τους είναι χωριστή από τον ισολογισμό.

5.2 Οι κίνδυνοι των παγίων

Οι κίνδυνοι που μπορεί να υπάρχουν λόγω των παγίων είναι οι εξής:

- μεταβολές παγίων από μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα
- δεν είναι ακριβής ο προσδιορισμός του κόστους κτήσης
- γίνονται λάθη ή ελλείψεις στην καταχώρηση λογιστικών γεγονότων
- εικονικές συναλλαγές στα βιβλία π.χ. πάγια που δεν ανήκουν στην εταιρία
- είναι ανεπαρκής διαφύλαξη των παγίων
- ελλιπής νομική προστασία των παγίων
- δεν είναι συνεπής η διάκριση των τακτικών και των πρόσθετων αποσβέσεων
- δεν υπάρχει διαχωρισμός καθηκόντων
- είναι ελλιπής ο διαχωρισμός εξόδων χρήσης και κεφαλαιοποιηθέντων εξόδων με στόχο την αλλοίωση των αποτελεσμάτων
- είναι ελλιπής ο διαχωρισμός των συμμετοχών (>10% του μετοχικού κεφαλαίου και των χρεογράφων (<10% του μετοχικού κεφαλαίου)
- δεν γίνεται η αποτίμηση σύμφωνα με το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο

5.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες του ελέγχου τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών παγίων

Ο αντικειμενικός σκοπός των ελεγκτών κατά τον έλεγχο των παγίων είναι για να εξετάσουν το κατά πόσο ο εξωτερικός έλεγχος είναι αποτελεσματικός, αν οι εργοστασιακές εγκαταστάσεις της επιχείρησης είναι έγκυρες και λειτουργούν, την ορθότητα των μεθόδων αποτίμησης που εφαρμόζονται, το εύλογο των αποσβέσεων, την ορθότητα των εσόδων των κερδών ή ζημιών που έχουν καταχωρηθεί και προκύψει από τα πάγια περιουσιακά στοιχεία και τέλος για το αν η παρουσίαση των παγίων στοιχείων αλλά και των αποθεμάτων του ισολογισμού στο λογαριασμό αποτελεσμάτων είναι κανονική.

Κατά τις διαδικασίες ελέγχου των παγίων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης αρχικά εξετάζουμε ποιες αγορές και βελτιώσεις των παγίων έχουν γίνει στην επιχείρηση, αλλά παράλληλα εξετάζουμε την εγκυρότητα και την αξία των αγορών αυτών. Κατά την διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου διαπιστώνουμε την ανάληψη ευθυνών των ατόμων που αποφασίζουν για την πώληση και την αγορά των παγίων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Έπειτα διακρίνουμε τα πάγια σε αυτά που χρησιμοποιούνται και σε αυτά που θα χρησιμοποιηθούν στο άμεσο μέλλον αφού πρώτα γίνει πρώτα η βελτίωση και η ανάπτυξη αυτών. Στη συνέχεια τυχόν μείωση της αξίας των παγίων θα πρέπει να καταχωρηθεί στα βιβλία της εταιρίας. Ύστερα όσων αφορά την φυσική ύπαρξη παγίων υπάρχει μια σειρά πραγμάτων που γίνεται. Στην αρχή τα πάγια είναι στην κατοχή της επιχείρησης, τα πάγια στοιχεία πρέπει να είναι κωδικοποιημένα και ο κάθε κωδικοποιημένος αριθμός αντιστοιχεί σε μια εγγραφή στο μητρώο παγίων, από το οποίο ο ελεγκτής ελέγχει αν τα πάγια είναι υποθηκευμένα από τις τράπεζες ή όχι. Έπειτα ελέγχει αν οι συντελεστές απόσβεσης έχουν υπολογιστεί σωστά και μετέπειτα ελέγχει αν τα πάγια της επιχείρησης είναι ασφαλισμένα και έπειτα ο ελεγκτής συντάσσει τα φύλλα εργασίας όπου φανερώνει την αξία του παγίου. Τέλος εξετάζει αν η λογιστική αρχή κάθε χρόνο είναι ίδια για την καταχώρηση παγίων στα βιβλία της εταιρίας.

Μέσω της παραπάνω ελεγκτικής διαδικασίας ο εξωτερικός έλεγχος

προχωράει σε κάποιες επιπλέον διαδικασίες όπως:

- επαλήθευση της αποτελεσματικότητας του λογιστικού συστήματος καθώς και για το αν η απογραφή είναι θετική.
- ελέγχει την παρουσίαση των λογαριασμών παγίων στις λογιστικές καταστάσεις.
- τέλος ελέγχει τα έξοδα της απόσβεσης πολλών ετών και τις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις.

Η επαλήθευση της αποτελεσματικότητας του λογιστικού συστήματος αποδεικνύεται στην αξιολόγηση και την μελέτη των μέτρων του εσωτερικού ελέγχου. Ο ελεγκτής μαζεύει όσα στοιχεία του είναι απαραίτητα και εξετάζει αν του επαρκούν ή όχι. Σε περίπτωση που τα στοιχεία αυτά δεν του είναι αρκετά τότε μαζεύει πρόσθετα για να προσπαθήσει να αποφύγει ή να περιορίσει τον βαθμό του ελεγκτικού κινδύνου. Έτσι για τον σκοπό αυτό ο ελεγκτής δημιουργεί μια κατάσταση στην οποία φαίνεται το αρχικό υπόλοιπο κάθε λογαριασμού παγίων και συγκρίνει αυτά τα στοιχεία με εκείνα που αντιστοιχούν στα μητρώα των παγίων.

Διασταυρώνει το περιεχόμενο των αγίων που έχουν εκποιηθεί με τους λογαριασμούς των κερδών ή ζημιών. Κάνει ανάλυση στις δαπάνες της επιχείρησης για τις επισκευές και την συντήρηση των παγίων. Και στο τέλος κάνει επαλήθευση στις καταχωρίσεις των αποσβέσεων αφού συγκρίνει τα έξοδα των αποσβέσεων με την διαφορά του υπολοίπου του λογαριασμού των αποσβέσεων.

Συνοψίζοντας η μεθοδολογία ελέγχου όσον αφορά τα ενσώματα πάγια είναι ως εξής:

- δειγματοληπτική λήψη παραστατικών αγοραπωλησίας χρεογράφων και έλεγχος νομιμότητας έγκρισης συναλλαγών
- καταγραφή διαδικασιών
- γίνετε έλεγχος διαχωρισμού καθηκόντων
- γίνετε έλεγχος αποσβέσεων και μητρώου παγίων
- έλεγχος ισοζυγίων παγίων
- γίνετε έλεγχος προσημειωμένων παγίων, συμβάσεων, τακτικής

- καταβολής δόσεων
- αναλυτική επισκόπηση μεταβολών παγίων, αποσβέσεων, εξόδων συντήρησης παγίων και ταμειακών ροών μακροπρόθεσμων επενδύσεων από χρήση σε χρήση
- κατάρτιση πίνακα μεταβολών παγίων-αποσβέσεων και έλεγχος λογικότητας των επιμέρους μεγεθών
- σύγκριση εσόδων με τα αποτελέσματα εκπιοιμένων παγίων
- απογραφή παγίων για να αποκαλυφθούν τυχόν κλοπές παγίων τρίτων
- αποστολή επιβεβαιωτικών επιστολών σε τρίτους για τα πάγια
- έλεγχος αποτίμησης παγίων για τυχόν υποτίμηση αντίστοιχων παγίων
- σύγκριση των λογαριασμών παγίων με το βιβλίο απογραφών
- έλεγχος τήρησης του ελληνικού γενικού λογιστικού σχεδίου

5.4 Επαλήθευση της αρτιότητας της απογραφής και έλεγχος τεκμηρίωσης

Για την αρτιότητα του λογιστικού συστήματος ο ελεγκτής παρατηρεί με μεγάλη προσοχή τυχόν λάθη και παραλήψεις που γίνονται στη συμπλήρωση των παραστατικών αλλά και στην καταχώρηση στους σχετικούς λογαριασμούς.

Σ' αυτό το στάδιο ο ελεγκτής επαληθεύει την πληρότητα και την πληρότητα των διαδικασιών που πήρε το προσωπικό της επιχείρησης. Ο ελεγκτής ελέγχει αν έγινε η διάκριση των αποθηκευμένων και ελεύθερων παγίων, των κινητών και ακίνητων παγίων αλλά και των αποσβέσιμων και μη αποσβέσιμων παγίων. Όλα τα παραπάνω επηρεάζουν σημαντικά την πληρότητα της αποτίμησης τους και την αρτιότητα των λογαριασμών στις λογιστικές καταστάσεις τέλους χρήσης. Στην συνέχεια ο ελεγκτής δίνει βάση στην επαλήθευση των αποτελεσμάτων της αποτίμησης γι' αυτό ελέγχει αν η αποτίμηση τους γίνεται στην αρχική τιμή κτήσης τους. Τιμή κτήσης είναι το κόστος κτήσης αλλά και το αναπροσαρμοσμένο κόστος κτήσης αυξημένο από τις δαπάνες αλλά και μειωμένο κατά το σύνολο των αποσβέσεων. Επίσης ο ελεγκτής κάνει έλεγχο για την σωστή αποτίμηση των παγίων που γίνεται στην υποτιμημένη τρέχουσα αξία. Τα αποσβέσιμα αλλά και τα μη

αποσβέσιμα πάγια παρουσιάζουν υποτίμηση. Σε αυτήν την περίπτωση ο ελεγκτής πρέπει να κρίνει αν η υποτίμηση είναι πραγματική ή όχι. Αν η υποτίμηση είναι πραγματική τότε πρέπει ψάξει αν είναι επαρκής η υποτίμηση ή όχι.

Τέλος εξετάζει αν έχουν ενημερωθεί σωστά οι λογαριασμοί των παγίων στο βιβλίο απογραφών γιατί η ύπαρξη τυχόν διαφορών θα σημαίνει ότι η ενημέρωση είναι λανθασμένη.

Σκοπός του ελέγχου τεκμηρίωσης των συναλλαγών και των υπόλοιπων λογαριασμών είναι να εξακριβώσει αν ο ελεγκτής αν:

- οι συμμετοχές που γράφονται στους σχετικούς λογαριασμούς υπάρχουν πραγματικά στην κυριότητα της επιχείρησης.
- οι συμμετοχές κυριότητας της επιχείρησης έχουν καταχωρηθεί στους αντίστοιχους λογαριασμούς.
- το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού συμμετοχών είναι σύμφωνο το ποσό στο βιβλίο απογραφών.
- η αποτίμηση των συμμετοχών πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με την σχετική νομοθεσία.
- οι λογαριασμοί των συμμετοχών παρουσιάζονται στις λογιστικές καταστάσεις όπως προβλέπει το γενικό λογιστικό σχέδιο.

Για να επιτευχθούν όλοι οι παραπάνω σκοποί ο ελεγκτής πρέπει να κάνει επαλήθευση στην αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος στην θετικότητα της διαδικασίας της απογραφής των συμμετοχών και στην πληρότητα της παρουσίασης των λογαριασμών των συμμετοχών στις λογιστικές καταστάσεις τέλους χρήσης.

Τα θέματα αυτά έχουν διαφορές σε κάποια σημεία με αυτά των χρεογράφων επομένως εδώ θα εξεταστούν μόνο οι διαφορές που υπάρχουν. Ο ελεγκτής εξετάζει αν οι προϋποθέσεις για την ταξινόμηση των μετοχών και των άλλων επενδύσεων στην κατηγορία των συμμετοχών συντρέχουν. Επομένως ερευνά αν οι συμμετοχές αυτές αφορούν εταιρίες συνδεδεμένες ή μη και αν συντρέχουν οι αντίστοιχες προϋποθέσεις του νόμου.

Ως προς την αποτίμηση τους τα χρεόγραφα και οι συμμετοχές

αποτιμούνται στην μικρότερη τιμή μεταξύ της αρχικής τιμής κτήσης και της τρέχουσας. Ακόμη όμως ελεγκτής θα πρέπει να εξακριβώσει πρώτον αν έχει δημιουργήσει επαρκές πρόβλεψη για υποτίμηση των συμμετοχών και δεύτερον για το αν η πρόβλεψη που έχει δημιουργηθεί είναι καταχωρημένη στον λογαριασμό για τις Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις ή στον λογαριασμό Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές επιχειρήσεις με χρέωση του λογαριασμού της πιθανής ζημίας (προβλέψεις για υποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων). Στην συνέχεια παρατηρεί αν η παράθεση των λογαριασμών των συμμετοχών στις λογιστικές καταστάσεις έρχεται σε συμφωνία με το εξής υπόδειγμα του γενικού λογιστικού σχεδίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

6.1 Γενικά

Οι απαιτήσεις περιλαμβάνουν όλες τις αξιώσεις που έχει η επιχείρηση κατά φυσικών ή νομικών προσώπων για παροχή αγαθών ή υπηρεσιών κυρίως δε αξιώσεις χρήματος.

Οι απαιτήσεις διακρίνονται σε:

α) μακροπρόθεσμες (εισπράττονται >1 έτους) και βραχυπρόθεσμες (εισπράττονται <1 έτους).

β) σε ασφαλούς εισπράξεως-επισφαλείς (διαγραφή απαίτησης χωρίς πλήρη απόδειξης αδυναμίας είσπραξης) και ανεπίδεκτες εισπράξεως (οριστικά αδύνατης είσπραξης π.χ. πτώχευση).

Οι απαιτήσεις αποτιμώνται με βάση τις τιμές της Τράπεζας της Ελλάδος την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού. Επίσης αποτιμώνται στην ονομαστική τους αξία (άτοκοι λογαριασμοί πελατών) ή στην παρούσα αξία (γραμμάτια εισπρακτέα με σημαντική απόκλιση τιμής παρούσας ονομαστικής αξίας) την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού.

6.2 Οι κίνδυνοι των απαιτήσεων

Οι κίνδυνοι που μπορεί να υπάρχουν λόγω των απαιτήσεων είναι οι εξής:

- απόκρυψη απαιτήσεων, απεικόνιση εικονικών απαιτήσεων
  - δεν γίνεται ορθός διαχωρισμός απαιτήσεων (μακροπρόθεσμες-βραχυπρόθεσμες και ασφαλείς-επισφαλείς)
  - γίνεται λανθασμένη πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων

- δεν υπάρχει σωστός διαχωρισμός καθηκόντων μεταξύ των ατόμων που εμπλέκονται στο κύκλωμα των απαιτήσεων

6.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες του ελέγχου τεκμηρίωσης υπόλοιπων λογαριασμών απαιτήσεων

Ο εξωτερικός ελεγκτής κατά τον έλεγχο τεκμηρίωσης του υπολοίπου κάθε πρωτοβάθμιου λογαριασμού απαιτήσεων εξακριβώνει αν:

- οι απαιτήσεις που απεικονίζουν τα υπόλοιπα των αντίστοιχων λογαριασμών υπάρχουν πραγματικά και συνιστούν τα έννομα δικαιώματα της επιχείρησης.
- τα ποσά που γράφουν οι λογαριασμοί των απαιτήσεων οφείλονται πραγματικά στην επιχείρηση κατά το τέλος της χρήσης.
- όλες οι απαιτήσεις της επιχείρησης έχουν καταχωρηθεί.
- τα ποσά των φερέγγυων επιχειρήσεων διαβεβαιώνεται ότι θα εισπραχθούν.
- το μέγεθος της πρόβλεψης που σχημάτισε η επιχείρηση για να καλύψει κάποιες ζημίες είναι επαρκές.
- οι απαιτήσεις αποτιμήθηκαν σύμφωνα με όσα λέει το γενικό λογιστικό σχέδιο ή σύμφωνα με όσα προβλέπει η σχετική φορολογική νομοθεσία.
- παρουσιάζονται με σαφήνεια οι λογαριασμοί των απαιτήσεων και των προβλέψεων στον ισολογισμό αλλά και οι λογαριασμοί των συναλλαγματικών διαφορών και πιθανών ζημιών στην κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσης.

Όσον αφορά τους τρεις πρώτους στόχους ο ελεγκτής για να τους πετύχει βασίζεται στην επαλήθευση των υπολοίπων των λογαριασμών και τον έλεγχο φερεγγυότητας των απαιτήσεων στο τέλος της χρήσης. Όσο για τους υπόλοιπους στόχους ο ελεγκτής κάνει έρευνα στην ορθότητα των διαδικασιών της αποτίμησης των απαιτήσεων και της παρουσίασης των λογαριασμών τους στις λογιστικές καταστάσεις τέλους χρήσης.

Συνοψίζοντας για να γίνει σωστός έλεγχος των απαιτήσεων ο ελεγκτής

θα πρέπει να:

- γίνετε έλεγχος των παραστατικών μέσα από δείγμα λογιστικών εγγράφων που λαμβάνονται από τα αναλυτικά καθολικά
- ελέγχει τον πίνακα ενηλικίωσης υπολοίπων για επιβεβαίωση ορθότητας διαχωρισμού επισφαλών απαιτήσεων
- καταγράφει τις διαδικασίες α) αποδοχής πελατών και χορήγησης πιστώσεων, β) προσδιορισμού επισφαλών απαιτήσεων, γ) αποτίμηση απαιτήσεων σε ξένο νόμισμα
- κάνει αναλυτική επισκόπηση μεταβολών απαιτήσεων από χρήση σε χρήση
- αποστέλλει απευθείας επιστολές για άμεση επαλήθευση απαιτήσεων με τράπεζες (γραμμάτια, συναλλαγματικές που έχουν εκδοθεί σε αυτές), πελάτες (για απαιτήσεις), δικηγόρους (για γραμμάτια που έχουν εκδοθεί για είσπραξη), τρίτους (για επιβεβαίωση αυθεντικότητας γραμματίων εισπρακτέων)
- κάνει καταμέτρηση συναλλαγματικών, γραμματίων, μεταχρονολογημένων επιταγών
- ελέγχει μεταγενέστερα της χρήσης γεγονότα για επαλήθευση αξιοπιστίας απαιτήσεων (οι χρεοπιστώσεις πελατών κινούνται λογικά και φανερώνουν ότι οι απαιτήσεις εξοφλούνται κανονικά, υπάρχουν σημαντικά σημειώματα στην επόμενη χρήση που φανερώνουν την παραποίηση των απαιτήσεων)
- ελέγχει τις αποτιμήσεις απαιτήσεων σε ξένο νόμισμα
- ελέγχει τους λογαριασμούς προπληρωθέντων εξόδων και εσόδων εισπρακτέων για σωστό διαχωρισμό περιόδων
- ελέγχει την τήρηση του ελληνικού γενικού λογιστικού σχεδίου

6.4 Επαλήθευση απαιτήσεων

Ο ελεγκτής για να διαπιστώσει αν οι συγκεκριμένες απαιτήσεις και τα εισπρακτέα ποσά είναι αυτά που απεικονίζουν τα υπόλοιπα των λογαριασμών που υπάρχουν πραγματικά θα πρέπει να:

- υπάρχει επιβεβαίωση των υπολοίπων των λογαριασμών απ' τους ίδιους τους πελάτες, τις τράπεζες ή τους χρεώστες.
- να μετράει και να αναγνωρίζει τα γραμμάτια τις συναλλαγματικές και τις επιταγές που βρίσκονται στο χαρτοφυλάκιο της επιχείρησης.
- εξασφαλίζει την επαλήθευση από τρίτους την ύπαρξη των συναλλαγματικών και των άλλων πιστωτικών τίτλων που έχουν εκχωρηθεί σε αυτούς για προεξόφληση, είσπραξη, εγγύηση δανείων κτλ.
- παρακολουθήσει τα μετέπειτα γεγονότα της χρήσης που συμβάλλουν στην επαλήθευση ή την διάψευση της αξιοπιστίας των υπολοίπων των λογαριασμών.

Στην περίπτωση του ελέγχου του υπολοίπου του λογαριασμού πελάτες ο ελεγκτής επιβεβαιώνει την ύπαρξη των απαιτήσεων από τους ίδιους τους πελάτες. Έπειτα βάσει εντολής του ελεγκτή η επιχείρηση στέλνει επιστολή σε δείγμα πελατών της και ζητά γραπτώς να ενημερώσουν τον ελεγκτή της αν είναι σύμφωνοι ή όχι με τα υπόλοιπα του λογαριασμού όπως αυτό γράφεται στην επιστολή. Αν η επιστολή αυτή είναι θετικής επιβεβαίωσης η οποία χρησιμοποιείται όταν είναι χαλαρό το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης. Αντίθετα αν η επιστολή είναι αρνητικής επιβεβαίωσης στην οποία οι πελάτες ενημερώνουν τον ελεγκτή ότι οι πελάτες διαφωνούν με το ποσό στο οποίο αναγράφεται στην επιστολή.

Παρόμοιες διαδικασίες υπάρχουν στην επαλήθευση της ύπαρξης γραμματίων, συναλλαγματικών και επιταγών που έχουν εκχωρηθεί σε τρίτους για προεξόφληση και είσπραξη. Η επιχείρηση για λογαριασμό του ελεγκτή στέλνει επιστολή στους τρίτους στην οποία αναγράφονται τα στοιχεία όλων των πιστωτικών τίτλων που έχει εκχωρήσει σ' αυτούς και θέλουν να απαντήσουν επαληθεύοντας ή όχι την ακρίβεια όσων αναφέρονται μέσα στην επιστολή αυτή.

Όσα γράφονται στις επιβεβαιωτικές επιστολές που απευθύνουν οι τρίτοι στον ελεγκτή διασταυρώνονται με τα στοιχεία που περιέχουν τα γραμμάτια ή οι επιταγές. Όσο αφορά τα γραμμάτια που έχουν εκχωρηθεί σε τράπεζες το περιεχόμενο της επιστολής συγκρίνεται με το πινάκιο αποστολής των

γραμματίων στην τράπεζα για προεξόφληση ή είσπραξη.

Η επαλήθευση της ύπαρξης των απαιτήσεων δεν αποδεικνύει ότι η είσπραξη τους είναι βέβαιη. Πρέπει να αξιολογηθεί η φερεγγυότητα των πελατών της επιχείρησης στο τέλος της χρήσης. Έτσι οι υπεύθυνοι σχετικά με τα κριτήρια και την διαδικασία σχετικά με τον χαρακτηρισμό ορισμένων απαιτήσεων ενημερώνουν τον ελεγκτή. Στην συνέχεια αυτός κάνει έλεγχο σε δείγματα απαιτήσεων για να διαπιστώσει πόσο αποδεικνύονται τα συγκεκριμένα μέτρα κατά την εφαρμογή τους.

Η ορθότητα της αξιολόγησης της φερεγγυότητας των πελατών επιβεβαιώνεται με την κατάρτιση πίνακα ληκτότητας των απαιτήσεων και την εφαρμογή αριθμοδεικτών. Βέβαια πρέπει να διευκρινίσουμε ότι οι βεβαιωμένες έναντι στο δημόσιο, στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και κρατικών τραπεζών, όπως και οι απαιτήσεις για είσπραξη μερισμάτων αξιόπιστων εταιριών δεν μπορούν να θεωρηθούν ασφαλείς. Ασφαλείς επίσης δεν μπορούν να θεωρηθούν οι απαιτήσεις που καλύπτονται με εμπράγματα ασφαλείες ή με εγγυήσεις τραπεζών κτλ.

Η κατάρτιση του πίνακα ανατίθεται στο προσωπικό της επιχείρησης, ενώ ο ελεγκτής ελέγχει αν τα στοιχεία είναι αξιόπιστα. Σε έναν πίνακα ληκτότητας οι ληγμένες απαιτήσεις ταξινομούνται ανά ηλικία που εκφράζεται σε μήνες που μεσολάβησαν από την λήξη τους.

6.5 Αποτίμηση των απαιτήσεων

Σε αυτό το στάδιο ο ελεγκτής ελέγχει αρχικά αν οι φερέγγυες και οι επισφαλείς απαιτήσεις σε ευρώ ή και σε κάποιο ξένο νόμισμα έχουν αποτιμηθεί σύμφωνα με όσα προβλέπει το γενικό λογιστικό σχέδιο και η σχετική νομοθεσία. Ενώ στην συνέχεια ελέγχει αν οι συναλλαγματικές διαφορές από την από την αποτίμηση των απαιτήσεων σε ξένο νόμισμα έχουν υπολογιστεί επακριβώς και καταχωρηθεί στους σωστούς λογαριασμούς. Έπειτα ελέγχει αν ο χαρακτηρισμός απαιτήσεων ως επισφαλών βασίζεται σε αξιόπιστες πληροφορίες για την πιστοληπτική τους ικανότητα ενώ στο τέλος ελέγχει αν οι σχηματισμένες προβλέψεις για απώλεια από επισφαλείς απαιτήσεις είναι επαρκείς και έχουν καταχωρηθεί

σωστά στους σχετικούς λογαριασμούς.

Κεφάλαιο 7

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΑΜΟΙΒΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

7.1 Γενικά

Για να επιτευχθούν οι στόχοι της επιχείρησης χρειάζεται η συνεισφορά ενός από τους βασικότερους συντελεστές της παραγωγικής διαδικασίας και αυτός είναι η εργασία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι εργαζόμενοι να «παιίζουν» τον πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτή την διαδικασία, βέβαια δεν το πράττουν αφιλοκερδώς αλλά αμείβονται για το έργο τους. Έτσι η αμοιβή των εργατών αποτελεί σημαντικό στοιχείο του κόστους παραγωγής και παροχής υπηρεσιών και επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την ρευστότητα και την αποδοτικότητα όλων των επιχειρήσεων.

Γενικά στον λογαριασμό αμοιβές και έξοδα προσωπικού καταχωρούνται οι αμοιβές που καταβάλλει η επιχείρηση στο προσωπικό της και απασχολούνται με σχέση εξαρτημένης εργασίας καθώς και όλα τα έξοδα που πραγματοποιεί η επιχείρηση για το προσωπικό της, ενώ στον λογαριασμό αμοιβές και έξοδα τρίτων καταχωρούνται οι αμοιβές και τα έξοδα τρίτων που δεν συνδέονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας. Οι αμοιβές προσωπικού και τρίτων αποτελούν σημαντικό ποσοστό των εξόδων μίας εταιρίας ενώ από την άλλη μεριά στις αποδοχές περιλαμβάνονται όλες οι τακτικές αποδοχές, οι υπερωρίες, τα επιδόματα αδείας και ασθενείας, οι αποζημιώσεις εκτός έδρας τα επιδόματα καθώς και τα δώρα. Από τις ακαθάριστες αποδοχές παρακρατείται και αποδίδεται στο δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία ο φόρος μισθωτών υπηρεσιών (Φ.Μ.Υ.), τα διάφορα τέλη, η εισφορά στον οργανισμό γεωργικών ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.), και οι εισφορές των ασφαλιστικών ταμείων όπως για παράδειγμα Ι.Κ.Α.

7.2 Οι κίνδυνοι των αμοιβών προσωπικού και τρίτων

Οι κίνδυνοι που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις από τις αμοιβές προσωπικού και τρίτων είναι:

- πληρωμή μισθών και αμοιβών σε εργαζόμενους τρίτους χωρίς αυτοί να έχουν προσφέρει ανάλογη εργασία
- πληρωμή μισθών και αμοιβών σε ανύπαρκτα πρόσωπα
- λανθασμένος υπολογισμός αμοιβών, φόρων και εισφορών
- εκπρόθεσμη απόδοση κρατήσεων στο δημόσιο
- εσφαλμένη καταχώρηση κόστους εργασίας στα βιβλία
- μη ορθολογικός διαχωρισμός αρμοδιοτήτων διεύθυνσης προσωπικού με τον λογιστή
- χρήση ελλιπών παραστατικών υποστήριξης μισθοδοσίας

7.3 Οι κατηγορίες των αμοιβών

Οι αμοιβές εργασίας ως προς το σύνολο τους χωρίζονται σε δύο κύριες κατηγορίες, η πρώτη κατηγορία είναι οι αμοιβές προσωπικού και η δεύτερη είναι οι αμοιβές τρίτων. Οι αμοιβές προσωπικού αφορούν την εκτέλεση της σύμβασης απασχόλησης μεταξύ της επιχείρησης και αυτών που προσφέρουν εξαρτημένη εργασία ενώ από την άλλη οι αμοιβές τρίτων αφορούν τα έξοδα των υπηρεσιών που παρέχουν στην επιχείρηση όλοι όσοι δεν συνδέονται με την επιχείρηση με σχέση εξαρτημένης εργασίας.

7.4 Ο σκοπός και οι διαδικασίες του ελέγχου αμοιβών

Ο σημαντικότερος σκοπός για τον οποίο ελέγχονται οι συναλλαγές είναι για να εξακριβωθεί η αξιοπιστία του περιεχομένου των λογαριασμών για τις αμοιβές προσωπικού αλλά και για αυτές των τρίτων. Ποιο συγκεκριμένα ο ελεγκτής προσπαθεί να εξακριβώσει αν τα έξοδα όλων των αμοιβών που παρουσιάζονται στους σχετικούς λογαριασμούς είναι πραγματικά αν όντως έχουν προσφερθεί οι αντίστοιχες υπηρεσίες από τους εργαζόμενους και από τους τρίτους. Έπειτα αφού ελέγξει αν τα ποσά των αμοιβών είναι τα νόμιμα, αυτά που αναφέρονται δηλαδή στις ατομικές και στις συλλογικές

συμβάσεις εργασίας ή παροχής έργου, ενώ στην συνέχεια θα πρέπει να ελέγξει αν η υποχρέωση της επιχείρησης για απόδοση των κρατήσεων καθώς και για την πληρωμή των εργοδοτικών εισφορών καταχωρείται στους κατάλληλους λογαριασμούς. Τέλος θα πρέπει να ελέγξει αν όλα αυτά τα έξοδα αμοιβών αναγράφονται στα βιβλία της επιχείρησης σωστά και δεν έχει γίνει κάποιο λάθος.

Βέβαια για να επιτευχθούν οι παραπάνω σκοποί θα πρέπει ο εκάστοτε ελεγκτής να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου όσον αφορά τις αμοιβές του προσωπικού και των τρίτων.

Για την σωστή αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων ελέγχου ο ελεγκτής πρέπει να ενημερώνεται σχετικά με τα μέτρα εσωτερικού ελέγχου της διεύθυνσης προσωπικού για όλες τις διενέργειες που πραγματοποιεί, να δημιουργήσει διαγράμματα ροής για την πορεία των διαδικασιών που έχουν θεσπιστεί για κάθε περίπτωση. Έπειτα πρέπει να διαλέξει ένα δείγμα από τους φακέλους του προσωπικού και των τρίτων και να συλλέξει από αυτούς διάφορες πληροφορίες σχετικά με τα προσωπικά στοιχεία κάθε εργαζομένου. Σε αυτούς τους φακέλους εξετάζει υπάρχουν τα νόμιμα μέτρα ελέγχου που εγγυώνται την πληρότητα και την νομιμότητα των συμβάσεων εργασίας και ανάθεσης έργου σε τρίτους αλλά και αν γίνεται έγκαιρη ενημέρωση αυτών των φακέλων.

Μόλις ολοκληρώσει τον έλεγχο των φακέλων ο ελεγκτής και διαπιστώσει την πληρότητα τους θα πρέπει να αξιολογήσει την επάρκεια των μέτρων εσωτερικού ελέγχου στην κατάρτιση της μισθοδοτικής κατάστασης στην πληρωμή των καθαρών αμοιβών στο προσωπικό και στους τρίτους αλλά και στην απόδοση των κρατήσεων και των εισφορών στους δικαιούχους Οργανισμούς και στο Δημόσιο. Για να επιτευχθεί αυτό από τον ελεγκτή πρέπει να επιλέξει πάλι ένα δείγμα στοιχείων από τις μισθοδοτικές καταστάσεις διαφόρων μηνών και από τις καταστάσεις πληρωμής των αμοιβών τρίτων και αναζητά τα παραστατικά που δείχνουν τις ώρες της κανονικής εργασίας αλλά και της ώρες της υπερωριακής εργασίας, καθώς και τις μονάδες που παράγει ο κάθε εργαζόμενος και τα εξετάζει όλα αυτά ως προς την νομιμότητα και την πληρότητα τους.

Ο ελεγκτής επικεντρώνει την προσοχή του στην ανίχνευση των μέτρων

που εξασφαλίζουν την σωστή μεταφορά των στοιχείων από τα παραστατικά στις μισθοδοτικές καταστάσεις και τους σχετικούς λογαριασμούς, την έγκαιρη έγκριση της κατάρτισης των μισθοδοτικών καταστάσεων και της έκδοσης των ενταλμάτων για την πληρωμή των αμοιβών. Ακόμα πρέπει να προσέχει ότι η πληρωμή των αμοιβών γίνεται όχι μόνο σε πραγματικά πρόσωπα αλλά και σε πρόσωπα που έχουν προσφέρει πράγματι έργο στην επιχείρηση και αυτό το πετυχαίνει με το να επαληθεύσει τα στοιχεία των μισθολογικών καταστάσεων με αυτά των φακέλων του προσωπικού.

Μετά από όλα αυτά ο ελεγκτής θα έχει σχηματίσει μια σαφή εικόνα για τα υπάρχοντα μέτρα του εσωτερικού ελέγχου στις αμοιβές εργασίας. Στην συνέχεια παρατηρεί τις διαφορές που έχει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της ελεγχόμενης επιχείρησης με το σύστημα που θα έπρεπε να έχει μια ακριβώς ίδια επιχείρηση με την ελεγχόμενη. Οι όποιες διαφορές παρατηρήσει θα του υποδείξουν τα λάθη που έχουν γίνει κατά την σχεδίαση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Γενικά η μεθοδολογία σύμφωνα με την οποία ο ελεγκτής κάνει τον έλεγχο είναι η εξής:

- καταγραφή διαδικασιών μισθοδοσίας
- επιλογή δείγματος εργαζομένων και λήψη φακέλων από την διεύθυνση προσωπικού
- έλεγχος παραστατικών υποστήριξης δείγματος μισθοδοτικών καταστάσεων (όπως π.χ. κάρτες χρόνου, υπογραφές, καταθέσεις αμοιβών στην τράπεζα κ.λπ.)
- δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων στα βιβλία κόστους μισθοδοτικών καταστάσεων
- έλεγχος διαχωρισμού καθκόντων των υπαλλήλων
- σύγκριση δείγματος εργαζομένων βάσει μισθοδοτικών καταστάσεων και φακέλων προσωπικού έτσι ώστε να εντοπίζονται τα ψευδή πρόσωπα
- έλεγχος φύλαξης οφειλόμενων αμοιβών
- δειγματοληπτικός έλεγχος υπολογισμού αμοιβών εισφορών και

σύγκριση με τα κατώτατα ποσά συμβάσεων

- έλεγχος έγκαιρης απόδοσης κρατήσεων στο δημόσιο
- έλεγχος επιμερισμού κόστους μισθοδοσίας
- έλεγχος τήρησης του ελληνικού γενικού λογιστικού σχεδίου

7.5 Ο έλεγχος τεκμηρίωσης

Όπως έχουμε αναφέρει και πιο πάνω ο βασικότερος σκοπός για τον οποίο γίνεται ο έλεγχος τεκμηρίωσης είναι η εξακρίβωση της πληρότητας της καταχώρησης των σχετικών συναλλαγών και της αντικειμενικότητας του περιεχομένου των λογαριασμών των αμοιβών. Τον ίδιο ακριβώς σκοπό έχει και ο ελεγκτής να διαπιστώσει τη σωστή ενσωμάτωση των εξόδων στο κόστος παραγωγής.

Έτσι ο ελεγκτής προσπαθεί εντοπίσει τα τυχόν λάθη ή παραλείψεις που έγιναν κατά την παρακολούθηση των εργαζομένων αλλά και των τρίτων με την τήρηση των φακέλων, την δημιουργία των μισθοδοτικών καταστάσεων τον έλεγχο τους αλλά και την έγκριση από τα αρμόδια στελέχη της επιχείρησης. Ακόμα παρακολουθεί την λογιστική απεικόνιση της πραγματοποίησης και της πληρωμής των αμοιβών και την δημιουργία υποχρέωσης για την απόδοση των κρατήσεων και πληρωμή των εισφορών. Τέλος πρέπει να κοιτάζει να διαφυλάσσονται τα μέσα πληρωμής των αμοιβών.

Κατά τον έλεγχο τεκμηρίωσης ο ελεγκτής επιλέγει ένα δείγμα καταχωρήσεων από τους λογαριασμούς των αμοιβών των προσωπικού και των τρίτων το οποίο είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού των εργαζομένων. Σε αυτό το δείγμα θα πρέπει να περιλαμβάνονται περιπτώσεις αμοιβής των εργαζομένων στους οποίους έχουν σημειωθεί πολλές απουσίες αλλά και εργαζόμενοι οι οποίοι έχουν εισπράξει νωρίτερα από το κανονικό αρκετά μεγάλα ποσά από τις αμοιβές τους.

Στην συνέχεια συγκρίνει τα στοιχεία των καταχωρίσεων με τα στοιχεία των ατομικών φακέλων και των παραστατικών παροχής της εργασίας και παραγωγής έργου. Ελέγχει μήπως δεν έχουν καταβληθεί τουλάχιστον τα κατώτατα ποσά μισθών και ημερομισθίων που προβλέπει ο νόμος και οι

συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Σε περίπτωση που υπάρξουν αποκλίσεις ο ελεγκτής οδηγείται σε εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την καταβολή μισθών είτε σε ψεύτικα πρόσωπα είτε σε πρόσωπα που δεν εργάζονται στην επιχείρηση είτε οι απολαβές των εργαζομένων είναι κατώτερες από τα όρια που ορίζει ο νόμος.

Για να υπολογίσει την ωριαία και συνολική αμοιβή κάθε εργαζομένου και να ελέγξει αν είναι σωστή και νόμιμη χρησιμοποιεί τα στοιχεία που υπάρχουν σχετικό δείγμα παραστατικών. Επίσης ελέγχει αν οι κρατήσεις και οι εισφορές που έγιναν είναι οι νόμιμες και αν έχουν αποδοθεί εγκαίρως.

Έπειτα ο ελεγκτής εξετάζει τις μισθοδοτικές καταστάσεις έτσι ώστε να διαπιστώσει αν φέρουν τις απαραίτητες υπογραφές των υπεύθυνων για την έγκριση πληρωμής των σχετικών ποσών. Σε περίπτωση που λείπουν οι υπογραφές από την τελευταία μισθολογική κατάσταση τότε ο ελεγκτής ελέγχει αν οι συγκεκριμένοι δικαιούχοι έχουν πληρωθεί και αν έχουν πληρωθεί τότε πρέπει να ψάξει για ποιους λόγους παρέλειψαν να υπογράψουν ενώ αν δεν έχουν πληρωθεί οι δικαιούχοι τότε αναζητά τα απλήρωτα ποσά από το λογιστήριο.

Για να ολοκληρώσουμε ο ελεγκτής ελέγχει το κατά πόσο σωστά έχουν καταχωρηθεί στους λογαριασμούς των εξόδων, των υποχρεώσεων και των προκαταβολών των αμοιβές του προσωπικού και των τρίτων και οι πληρωτέες κρατήσεις που υπάρχουν στο σχετικό δείγμα των καταχωρήσεων. Αν η ελεγχόμενη επιχείρηση διαθέτει σύστημα αναλυτικής λογιστικής και τηρεί τους λογαριασμούς του λογιστικού σχεδίου τότε ο ελεγκτής εξετάζει το κατά πόσο είναι ορθολογικός ο επιμερισμός του κόστους παραγωγής και του αποτελέσματος της χρήσης. Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία του ελέγχου τεκμηρίωσης ο ελεγκτής θα έχει συλλέξει τα απαραίτητα στοιχεία που απαρτίζουν την γνώμη του σχετικά με την αξιοπιστία των λογαριασμών των αμοιβών του προσωπικού και των τρίτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

8.1 Γενικά

Τα χρεόγραφα είναι εκείνα τα αξιόγραφα (δηλαδή ενσωματώνουν δικαίωμα για παροχή στον κάτοχο τους), για τα οποία η αγορά διαμορφώνει αξία άσχετη με την αξία που αναγράφεται σε αυτά. Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο θεωρεί ως χρεόγραφα τις μετοχές ανώνυμων εταιριών (που αντιπροσωπεύουν μέχρι το 10% του συνολικού κεφαλαίου της εκδότριας εταιρίας και τις οποίες προτιθέμεθα και μπορούμε να πουλήσουμε στην επόμενη χρήση αλλιώς καταχωρούνται στον λογαριασμό Συμμετοχές), τις ομολογίες ομολογιακών δανείων, τα έντοκα γραμμάτια ελληνικού δημοσίου, τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, τα ομόλογα τραπεζών, οι μερισματοποδείξεις μετοχών καθώς και τα ομόλογα ελληνικού δημοσίου. Τα χρεόγραφα αποτιμούνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή (κτήσης λογιστικής, χρηματιστηριακής), στην παρούσα αξία τους στο τέλος χρήσης (για έντοκα γραμμάτια ελληνικού δημοσίου), ή στο κόστος κτήσης (για τις ίδιες τις μετοχές)

Υπάρχουν πολλοί λόγοι που οι επιχειρήσεις κάνουν επενδύσεις σε χρεόγραφα άλλες επιχειρήσεις επενδύουν γιατί θέλουν να έχουν ένα σταθερό έσοδο από τις επιχειρήσεις ενώ άλλες εξαγοράζουν τον έλεγχο μιας ανταγωνιστικής εταιρίας. Αυτά θεωρούνται από πολλούς σωστές οικονομικές επιλογές και δείχνουν την σωστή οικονομική διαχείριση της επιχείρησης. Ακόμα οι εταιρίες μπορεί να επενδύσουν σε χρεόγραφα για να διατηρούν τον έλεγχο των άλλων επιχειρήσεων ή να επηρεάζουν τις θυγατρικές τους. Όλες οι επενδύσεις σε χρεόγραφα θεωρούνται σαν στοιχεία του κυκλοφοριακού ενεργητικού και είναι βοηθητικά κεφάλαια

κινήσεως τα οποία οι επιχειρήσεις μπορούν να τα ρευστοποιήσουν όποτε θέλουν.

Από την άλλη όμως αν η επιχείρηση δεν σκοπεύει να τα ρευστοποιήσει όποτε άμεσα αλλά στο εγγύς μέλλον τότε τα χρεόγραφα θεωρούνται στοιχεία του πάγιου ενεργητικού και ανήκουν στην κατηγορία των επενδύσεων. Η πιο γνωστή κατηγορία επενδύσεων χρεογράφων είναι οι μετοχές και τα ομόλογα. Το να επενδύσει μια επιχείρηση σε μετοχές θεωρείται ένα βασικό μέσο για την τήρηση του ελέγχου στις θυγατρικές εταιρίες μιας επιχείρησης καθώς δεν είναι λίγες οι φορές που μια επιχείρηση χορηγεί δάνεια σε αυτές ή και το αντίστροφο.

8.2 Οι κίνδυνοι των χρεογράφων

Οι κίνδυνοι που υπάρχουν λόγο των χρεογράφων είναι οι εξής:

- αγοραπωλησίες χρεογράφων από μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα
- μη τήρηση επενδυτικής πολιτικής και εντολών Διοίκησης στις αγοραπωλησίες χρεογράφων
- δεν είναι επαρκή τα μέτρα φύλαξης των τίτλων
- δεν υπάρχει διαχωρισμός καθκόντων
- εκπρόθεσμη είσπραξη ή απώλεια λόγω παραγραφής τόκων και μερισμάτων
- δεν υπάρχει πλήρης και νομότυπη αποτύπωση συναλλαγών στα παραστατικά
- γίνονται πολλά λάθη στην καταχώρηση των αγοραπωλησιών
- δεν τηρούνται οι αρχές του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (δεν διακρίνονται σε Συμμετοχές και Χρεόγραφα)
- είναι ελλιπής παρακολούθηση η παρακολούθηση των μεταβολών των χρεογράφων
- γίνονται καταχωρίσεις εικονικών συναλλαγών
- είναι ελλιπής και μη τακτική η απογραφή των χρεογράφων
- γίνονται πολλά λάθη στην αποτίμηση των χρεογράφων
- είναι ασαφής ο διαχωρισμός των χρεογράφων στους λογαριασμούς

- γίνονται πολλές παρατυπίες στην αγορά ίδιων μετοχών
- δεν γίνεται σωστός διαχωρισμός των χρήσεων

8.3 Ο σκοπός και η διαδικασία ελέγχου των χρεογράφων

Οι ελεγκτές ενδιαφέρονται κατά κύριο λόγο να δουν αν ο έλεγχος που γίνεται στα χρεόγραφα από τους εσωτερικούς ελεγκτές της επιχείρησης είναι ικανοποιητικός, αν είναι πραγματικά τα χρεόγραφα και όχι «φούσκες» αλλά και αν είναι η αξία που αναγράφεται η πραγματική αξία των χρεογράφων. Και τέλος να εξετάσει αν γίνεται έγκαιρη είσπραξη όλων των εσόδων από τις επενδύσεις καθώς και αν γίνεται έγκαιρα η εγγραφή του στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

Για να ελεγχθούν σωστά τα χρεόγραφα θα πρέπει ο ελεγκτής να ακολουθήσει κάποιες διαδικασίες. Πρώτα απ' όλα ο ελεγκτής παρατηρεί και αξιολογείτο σύστημα ελέγχου χρεογράφων. Σε αυτό το στάδιο ο ελεγκτής ψάχνει και βρίσκει με την βοήθεια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου όλες τις συναλλαγές αγοράς και πωλήσεων των χρεογράφων και μετά αξιολογεί τις εκθέσεις του εσωτερικού ελέγχου που αφορά τα χρεόγραφα.

Έπειτα στο επόμενο στάδιο ο ελεγκτής πρέπει να πραγματοποιήσει έλεγχο τεκμηρίωσης των χρεογράφων. Κατά το στάδιο αυτό ζητά να του παραδοθούν οι αναλύσεις των λογαριασμών επενδύσεων σε χρεόγραφα και οι σχετικοί λογαριασμοί των εσόδων από τα χρεόγραφα και μετά εξετάζει και συγκρίνει τους αύξοντες αριθμούς των χρεογράφων με αυτούς που καταγράφηκαν από τον προηγούμενο έλεγχο. Στην συνέχεια επαληθεύει τις όποιες ζημίες ή κέρδη υπάρχουν από τις συναλλαγές των χρεογράφων. Ενώ στο τέλος καθορίζει την τρέχουσα αξία των χρεογράφων με βάση την ημερομηνία που καταρτίστηκε ο ισολογισμός της επιχείρησης και εξετάζει αν φαίνονται στον ισολογισμό της επιχείρησης.

Συνοψίζοντας η μεθοδολογία ελέγχου των χρεογράφων πρέπει να γίνεται ως εξής:

- δειγματοληπτική λήψη παραστατικών αγοραπωλησίας χρεογράφων και έλεγχος νομιμότητας, προαρίθμησης, έγκρισης συναλλαγών

- δειγματοληπτική επιλογή λογιστικών καταχωρίσεων, αναζήτηση και έλεγχος των παραστατικών για αποκάλυψη τυχόν εικονικών συναλλαγών
- καταγραφή διαδικασιών αγοραπωλησιών – φύλαξης χρεογράφων
- έλεγχος ύπαρξης διαδικασιών κατάρτισης ισοζυγίων προς έλεγχο απογραφών χρεογράφων
- προσωπική επαλήθευση της αρτιότητας απογραφής χρεογράφων και διενέργεια αιφνιδιαστικής απογραφής ταυτόχρονα με καταμέτρηση ταμείου
- αποστολή επιβεβαιωτικών επιστολών σε τρίτους για επιβεβαίωση κατοχής εκχωρημένων τίτλων
- έλεγχος ορθότητας αποτίμησης χρεογράφων
- έλεγχος διαχωρισμού καθηκόντων
- έλεγχος προβλέψεων υποτίμησης χρεογράφων
- σύνταξη φύλλων εργασίας για έλεγχο εσόδων από τίτλους με μεταβλητά έσοδα
- έλεγχος τήρησης του ελληνικού γενικού λογιστικού σχεδίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

9.1 Γενικά

Τα διαθέσιμα περιλαμβάνουν τα μετρητά και όλα τα στοιχεία που μπορούν να μετατραπούν αμέσως σε μετρητά και να αποδώσουν από την μετατροπή τους ποσό αντίστοιχο με την λογιστική τους αξία.

Επίσης σύμφωνα με το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο σε αυτά υπάγονται τα μετρητά σε ευρώ και σε ξένο νόμισμα, οι εισπρακτέες επιταγές επί λογαριασμών καταθέσεων όψεως (εξαιρούνται οι μεταχρονολογημένες) σε ευρώ και σε ξένο νόμισμα και οι καταθέσεις όψεως και προθεσμίας σε ευρώ και σε ξένο νόμισμα, εκτός εάν υπάρχει ειδικός απαγορευτικός λόγος αναλήψεως τους οπότε πρόκειται για δεσμευμένες καταθέσεις. Τα διαθέσιμα σε ξένο νόμισμα αποτιμώνται με βάση τις τιμές της τράπεζας της Ελλάδος την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού.

Ενώ δεν θεωρούνται διαθέσιμα τα μερίσματα εισπρακτέα, οι μεταχρονολογημένες επιταγές επειδή θεωρείται αβέβαιη η είσπραξη τους, οι ανείσπρακτες επιταγές πελατών, οι καταθέσεις προθεσμίας χωρίς δυνατότητα πρόωρης ανάληψης, οι δεσμευμένες καταθέσεις, τα γραμματόσημα και τα χαρτόσημα, τα αβέβαιης είσπραξης τοκομερίδια, οι πρόχειρες αποδείξεις λήψης μετρητών από επιχειρηματία για προσωπικές ανάγκες.

Δηλαδή τα διαθέσιμα είναι τα χρηματικά μέσα και τα άμεσα ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στην κυριότητα της κάθε επιχείρησης. Έτσι σύμφωνα με το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο τα χρηματικά μέσα, οι καταθέσεις όψεως και προθεσμίας καθώς και όλα τα

ληξιπρόθεσμα τοκομερίδια ανήκουν στην κατηγορία διαθέσιμα.

Με τον όρο χρηματικά μέσα εννοούμε όλα τα μέσα τα οποία εκφράζονται σε ευρώ οι σε ξένο νόμισμα όπως τις επιταγές έκδοσης των πελατών καθώς και των άλλων οφειλετών της επιχείρησης, τα μετρητά, οι τραπεζικές και ταχυδρομικές επιταγές και οι εντολές πληρωμής υπέρ της επιχείρησης.

Στην επόμενη κατηγορία διαθέσιμων ανήκουν οι καταθέσεις όψεως αλλά και οι προθεσμίας που έχει στην κατοχή της η επιχείρηση σε επιμέρους τράπεζες ανά την υφήλιο. Η επιχείρηση θα πρέπει να διαθέτει ένα μπλοκάκι επιταγών για να εκπληρώνει τις όποιες οικονομικές υποχρεώσεις έχει για κάθε λογαριασμό καταθέσεων όψεως που έχει στο «όνομα» της με την προϋπόθεση βέβαια να διαθέτει επαρκείς καταθέσεις. Σε αυτή την περίπτωση βέβαια η τράπεζα που παίζει τον ρόλο του ταμεία της εκάστοτε επιχείρησης επιβαρύνει την επιχείρηση με διάφορα έξοδα ή δεν καταβάλει τους τόκους στις καταθέσεις όψεως ως αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες που παρέχει στην επιχείρηση.

Επίσης ο ελεγκτής θα πρέπει να επαληθεύσει ότι η επιχείρηση καταχωρεί στα διαθέσιμα της πρώτον τις καταθέσεις προθεσμίας μιας και η πρόωρη εξαργύρωση τους δεν απαγορεύεται και δεύτερον τα τυχόν ληγμένα τοκομερίδια που μπορεί να έχει στην κατοχή της που είναι σε χρεόγραφα σταθερού εισοδήματος όπως για παράδειγμα τα ομόλογα και τα έντοκα γραμμάτια.

9.2 Οι κίνδυνοι των διαθέσιμων

Οι κίνδυνοι που μπορεί να αντιμετωπίσει μία επιχείρηση από τα διαθέσιμα είναι οι εξής:

- να υπεξαιρεθούν χρήματα από τους εργαζόμενους ή από τρίτους
- να χρησιμοποιούνται στις συναλλαγές τις επιχείρησης λευκές επιταγές
- να μην γίνεται τακτική επαλήθευση των καταχωρήσεων των ταμειακών συναλλαγών
- να υπάρχουν λάθη λη παρατυπίες στην τράπεζα
- μη επαρκή μέτρα φύλαξης του ταμείου

- να μεταφέρονται ποσά από το ένα ταμείο στο άλλο για την κάλυψη τυχόν ελλειμμάτων
- δεν υπάρχει διαχωρισμός καθηκόντων
- δεν γίνεται ορθή απογραφή των διαθέσιμων
- δεν γίνεται σωστός διαχωρισμός περιόδων εισπράξεων και πληρωμών

9.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες ελέγχου τεκμηρίωσης των διαθέσιμων

Τα διαθέσιμα είναι τα λιγότερο αποδοτικά στοιχεία σε σύγκριση με τα υπόλοιπα γι αυτό κατά κύριο λόγο ένα μικρό ποσοστό του συνόλου του ενεργητικού μιας επιχείρησης αποτελείται από τα διαθέσιμα που διαθέτει η επιχείρηση. Σύμφωνα με αυτό θα ήταν πολύ λογικό ο ελεγκτής να μην αφιερώνει πολύ χρόνο στον έλεγχο τεκμηρίωσης του μιας και το υπόλοιπο των λογαριασμών των διαθέσιμων είναι σε σχέση με τα άλλα στοιχεία ασήμαντο, όμως ο ελεγκτής αφιερώνει δυσανάλογα πολύ χρόνο για τον έλεγχο των διαθέσιμων. Αυτό συμβαίνει γιατί οι ταμιακές συναλλαγές που κάνει μία επιχείρηση είναι τόσες πολλές και αυτές αποτυπώνονται μέσα στους λογαριασμούς των διαθέσιμων της επιχείρησης.

Κατά τον έλεγχο των λογαριασμών των διαθέσιμων ο ελεγκτής θα πρέπει να πραγματοποιήσει:

- αιφνιδιαστική και ταυτόχρονη καταμέτρηση του ταμείου της επιχείρησης
- έλεγχο συμφωνίας του ταμείου
- καταγραφή των διαδικασιών
- αναλυτική επισκόπηση των μεταβολών των διαθέσιμων από χρήση σε χρήση
- έλεγχο λογικότητας μετρητών
- αποστολή επιστολών σε όλες τις τράπεζες έτσι ώστε να επιβεβαιωθούν τα χρεόγραφα και οι καταθέσεις
- έλεγχο για τυχόν ασυνήθιστες κινήσεις των καταθέσεων *extrait* όψεως

- έλεγχο ημερομηνίας επιταγών πελατών και κατάθεσης τους στην τράπεζα
- έλεγχο μεταφορών ποσών σε 10 μέρες προ και μετά του τέλους της χρήσης
- έλεγχο σωστής καταχώρησης δεδουλευμένων τόκων χρήσης
- έλεγχο σωστής αποτίμησης συναλλάγματος

Οι παραπάνω ενέργειες μας δείχνουν αυτό που αναφέραμε και ποιο πριν, ότι δηλαδή για να μπορέσει να ελέγξει σωστά ο ελεγκτής τα διαθέσιμα των επιχειρήσεων θα πρέπει να γνωρίζει και να έχει επαληθεύσει κατά πόσο ακριβείς είναι οι καταχωρήσεις των ταμειακών συναλλαγών στους σχετικούς λογαριασμούς και κατά πόσο πλήρης είναι η διαδικασία απογραφής των διαθέσιμων στο τέλος της χρήσης

Ο ελεγκτής αποδεικνύει την ύπαρξη των χρηματικών μέσων και την ορθότητα του αντίστοιχου λογαριασμού με τρεις τρόπους. Μπορεί να διεξάγει έρευνα για να επαληθεύσει την συμφωνία του ταμείου με τους αντίστοιχους λογαριασμούς την τελευταία μέρα της χρήσης, με αυτόν τον τρόπο ο ελεγκτής διαπιστώνει την ακρίβεια της παρακολούθησης των ταμειακών συναλλαγών και της ροής των χρηματικών μέσων μέσω της συγκεκριμένης ημέρας. Επίσης μπορεί να βρει και να επαληθεύσει τα μετρητά, τις επιταγές και τις εντολές που ανήκουν στην κυριότητα της επιχείρησης, αυτή η περίπτωση είναι πιο πολύπλοκη από την πρώτη και διαπιστώνει τα χρηματικά μέσα που υπάρχουν πράγματι στην κυριότητα της επιχείρησης ενώ παράλληλα ελέγχει και το πλήθος των στοιχείων αυτών. Τέλος στην εσχάτη γι αυτόν επιλογή να προβεί ο ίδιος στην μέτρηση του ταμείου.

Για να αποκλειστεί το ενδεχόμενο μεταφοράς διαθέσιμων από κάποιο ταμείο που έχει ήδη ελέγξει ο ελεγκτής σε κάποιο άλλο με σκοπό να καλυφθεί κάποιο έλλειμμα που μπορεί να υπάρχει, η μέτρηση των μετρητών, των επιταγών καθώς και των όποιων άλλων χρηματικών μέσων διαθέτει η επιχείρηση ο έλεγχος πρέπει να διεξαχθεί αιφνιδιαστικά αλλά και ταυτόχρονα σε όλα τα ταμεία της επιχείρησης. Για να μην υπεξαιρέσει ο ελεγκτής χρήματα από κάποιο ταμείο της επιχείρησης ή για να μην υπάρξει

δικαιολογία για την επιχείρηση σε περίπτωση που έχει ελλειμματικά ταμεία η επιχείρηση ότι τα υπεξαίρεσε ο ελεγκτής πρέπει να είναι πάντα παρών κάποιος εκπρόσωπος της επιχείρησης κατά τον έλεγχο των ταμείων της. Ο ελεγκτής όπως αναφέραμε και πιο πριν αποστέλλει στις τράπεζες επιστολές με σκοπό να επιβεβαιώσει την ύπαρξη και το μέγεθος των καταθέσεων της εκάστοτε επιχείρησης που ελέγχει. Αυτή η διαδικασία της επιβεβαίωσης δίνει την δυνατότητα στον ελεγκτή να εξακριβώσει αν καταρχήν συμφωνεί το υπόλοιπο που αναγράφεται στην επιβεβαιωτική επιστολή και αφορά την τελευταία ημέρα της χρήσης και αυτό που αναγράφεται στο *extrait* και αφορά πάλι την τελευταία μέρα της χρήσης. Ακόμα ελέγχει αν οι καταθέσεις παρουσίασαν τυχόν αδικαιολόγητη αύξηση, ενώ ενημερώνεται αν υπήρχε κάποιο ταμειακό έλλειμμα το οποίο καλύφθηκε με παράληψη της καταχώρησης πληρωμής με επιταγή ή το καλύψανε με κάποιο αριθμητικό λάθος. Τέλος ενημερώνετε αν οι δεδουλευμένοι τόκοι των καταθέσεων προθεσμίας καταχωρήθηκαν σε μεταβατικούς λογαριασμούς και όχι σε λογαριασμούς του ενεργητικού καθώς είναι απαραίτητοι στην επόμενη χρήση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

10.1 Γενικά

Με τον όρο υποχρεώσεις εννοούμε τα χρέη που μπορεί να έχει μία επιχείρηση. Αυτά μπορεί να είναι σε χρήμα, είδος αλλά και σε υπηρεσίες και αποτελούν το αποτέλεσμα των συναλλαγών της επιχείρησης με το εξωτερικό της περιβάλλον (τράπεζες, προμηθευτές, δημόσιο, τρίτους). Από την πλευρά της λογιστικής μια οφειλή για να μπορέσει να θεωρηθεί υποχρέωση θα πρέπει να είναι οριστική και το ύψος της υποχρέωσης να είναι γνωστό.

Όπως αναφέραμε και στις απαιτήσεις έτσι και υποχρεώσεις μπορεί να είναι βραχυπρόθεσμες είτε μακροπρόθεσμες και ακόμα μπορούν να είναι εκφρασμένες σε ευρώ ή σε κάποιο άλλο ξένο νόμισμα. Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις αποτιμώνται στην ονομαστική τους αξία και σπανιότερα αν εμπεριέχουν τόκους στην παρούσα τους αξία κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού. Οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αποτιμώνται στην παρούσα αξία τους κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού. Ενώ οι υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα αποτιμώνται στην επίσημη τιμή του ξένου συναλλάγματος κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού.

Επίσης οι υποχρεώσεις χωρίζονται σε υποχρεώσεις προς τους προμηθευτές (εμπορικές πιστώσεις), υποχρεώσεις προς τις τράπεζες (δάνεια), υποχρεώσεις προς το δημόσιο (φορολογικές εκκρεμότητες) και σε υποχρεώσεις προς τρίτους (προεισπραχθέντα έσοδα, ομολογιακά δάνεια κ.λπ.)

10.2 Οι κίνδυνοι των υποχρεώσεων

Οι κίνδυνοι που μπορεί ενδεχομένως να αντιμετωπίσει η επιχείρηση από τις υποχρεώσεις είναι:

- η παράλειψη απεικόνισης υποχρεώσεων
- η ύπαρξη εικονικών υποχρεώσεων
- η υποεκτίμηση ή υπερεκτίμηση των υποχρεώσεων στους αντίστοιχους λογαριασμούς
- ο λανθασμένος διαχωρισμός των υποχρεώσεων
- ο λανθασμένος διαχωρισμός χρήσεων στην απεικόνιση των υποχρεώσεων
- τα λάθη και οι παραλείψεις στην αποτίμηση των υποχρεώσεων
- ο λανθασμένος διαχωρισμός των καθυκόντων των υπαλλήλων και του λογιστή

10.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες ελέγχου τεκμηρίωσης των υποχρεώσεων

Ο σκοπός για τον οποίο ο ελεγκτής διενεργεί τον έλεγχο τεκμηρίωσης των υποχρεώσεων στην επιχείρηση είναι για να εξακριβώσει αν:

- οι οφειλές της επιχείρησης συνιστούν έννομες υποχρεώσεις της
- όλες οι υποχρεώσεις της έχουν καταχωρηθεί σωστά στα βιβλία σύμφωνα με όσα ορίζει το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο
- τα υπόλοιπα των λογαριασμών υποδηλώνουν τα ποσά που οφείλει πραγματικά η επιχείρηση στο τέλος της χρήσης
- οι υποχρεώσεις λήγουν κατά τον χρόνο που γράφεται στα βοηθητικά βιβλία.
- όλες οι υποχρεώσεις αποτιμήθηκαν σύμφωνα με τα όσα ορίζει το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο
- οι συναλλαγματικές διαφορές από την αποτίμηση των υποχρεώσεων σε

ξένο νόμισμα έχουν υπολογιστεί σωστά και έχουν καταχωρηθεί στους κατάλληλους λογαριασμούς

- οι λογαριασμοί των υποχρεώσεων παρουσιάζονται με σαφήνεια στον ισολογισμό

Για να μπορέσει να υλοποιήσει αυτούς τους στόχους ο ελεγκτής θα πρέπει να ελέγξει την ακρίβεια των υπολοίπων των λογαριασμών των υποχρεώσεων, να επαληθεύσει την ορθότητα των διαδικασιών αποτίμησης των υποχρεώσεων και τέλος να ελέγξει αν οι λογαριασμοί των απαιτήσεων απεικονίζονται στις λογιστικές καταστάσεις σύμφωνα με τα όσα ορίζει το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο.

Για να καταφέρει ο ελεγκτής να επαληθεύσει την ύπαρξη των υποχρεώσεων αλλά και το ακριβές ύψος τους όπως αναγράφονται στους αντίστοιχους λογαριασμούς είναι υποχρεωμένος να ακολουθήσει τις διαδικασίες άμεσης επιβεβαίωσης οι οποίες δεν διαφέρουν σημαντικά από αυτές που ακολουθεί ο ελεγκτής κατά την επιβεβαίωση των απαιτήσεων.

Πιο συγκεκριμένα ο θα πρέπει να επιλέξει ένα δείγμα από τους προμηθευτές, τους δανειστές και τους πιστωτές της επιχείρησης. Το δείγμα αυτό θα πρέπει να περιέχει προμηθευτές του εσωτερικού αλλά και του εξωτερικού περιβάλλοντος στους οποίους οφείλονται μεγάλα ποσά, προμηθευτές με επισφαλείς απαιτήσεις έναντι της επιχείρησης, τράπεζες προς τις οποίες υπάρχουν δανειακές υποχρεώσεις κ.λπ.

Οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση στην οποία πραγματοποιεί έλεγχο ο ελεγκτής αποστέλλουν στους προμηθευτές, πιστωτές και σε όποιους άλλους χρειάζεται επιβεβαιωτικές επιστολές όπως κάνουν και στις απαιτήσεις. Με την σειρά τους οι προμηθευτές, οι πιστωτές και όλοι οι άλλοι που έλαβαν τις επιβεβαιωτικές επιστολές ενημερώνουν απευθείας τον ελεγκτή για το αν συμφωνούν ή διαφωνούν με το ποσό της υποχρέωσης που αναγράφεται στην επιστολή που έλαβαν.

Αν υπάρξει διαφωνία στο ποσό θα πρέπει να αναφέρουν τα πιθανά αίτια αλλά και πιο είναι το ποσό της υποχρέωσης κατά την δική τους άποψη. Για να αποφύγει τυχόν παρερμηνείες ο ελεγκτής σε πολλές περιπτώσεις δεν αναφέρει το ποσό της υποχρέωσης αλλά ζητά από τους τρίτους να του

αναφέρουν το ποσό της υποχρέωσης και σε περίπτωση απόκλισης ψάχνουν να βρουν τα πιθανά αίτια της απόκλισης και εντείνει τον έλεγχο του.

Στην περίπτωση ύπαρξης υποχρεώσεων από φόρους, τέλη και από απλήρωτους μισθούς ή ημερομίσθια ο ελεγκτής για την επιβεβαίωση τους ακολουθεί διαφορετικές διαδικασίες. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο ελεγκτής δίνει περισσότερη σημασία στην εξέταση των παραστατικών που επιβεβαιώνουν την εκάστοτε υποχρέωση. Για την επιβεβαίωση των φορολογικών υποχρεώσεων ο ελεγκτής ελέγχει την ακρίβεια των υπολογισμών του φορολογητέου εισοδήματος και των προκαταβολών του φόρου ερευνώντας τον φάκελο της εφορίας για πιθανές φορολογικές εκκρεμότητες προστίμων ή διακανονισμών. Ακόμα επαληθεύει τα στοιχεία της ετήσιας εκκαθάρισης του Φ.Π.Α. με αυτά των μηνιαίων δηλώσεων Φ.Π.Α. και ελέγχει για την έγκαιρη αλλά και για την ορθή απόδοση του φόρου.

Η επαλήθευση των υποχρεώσεων από ομολογιακά δάνεια τα οποία είναι είτε σε ευρώ είτε σε κάποιο άλλο νόμισμα είναι παρόμοια με αυτή των φόρων και των τελών. Ο ελεγκτής για την επαλήθευση τους πρέπει να ελέγξει την ακρίβεια των τόκων, του ύψους των δανείων αλλά και για την ορθότητα του προσδιορισμού του ληξιπρόθεσμου ποσού που αντιστοιχεί στην επιχείρηση.

Έπειτα από την επαλήθευση των υποχρεώσεων ο ελεγκτής προχωρά στην αποτίμηση τους όπου κατά την αποτίμηση των υποχρεώσεων ο ελεγκτής ελέγχει τις διαδικασίες της απογραφής των υποχρεώσεων. Δίνει βάση στο αν οι εργαζόμενοι της επιχείρησης τηρούν τις σωστές διαδικασίες για την αποτίμηση κάθε σημαντικής υποχρέωσης αλλά και για την κατάλληλη αναπροσαρμογή των υπόλοιπων των λογαριασμών στα αποτελέσματα της απογραφής.

Για να μπορέσει να το επιτύχει αυτό θα πρέπει να επαληθεύσει πρώτα αν η αποτίμηση των υποχρεώσεων της επιχείρησης σε ευρώ ή σε κάποιο άλλο ξένο νόμισμα έγινε σύμφωνα με την υπάρχουσα σχετική νομοθεσία. Στην συνέχεια εξετάζει αν τα αποτελέσματα της αποτίμησης έχουν καταγραφεί από το προσωπικό της επιχείρησης με ακρίβεια στο βιβλίο των

απογραφών αλλά και αν τηρούν τα όσα προβλέπει το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο. Ενώ τέλος ελέγχει αν οι κανόνες της αποτίμησης εφαρμόζονται με συνέπεια από χρήση σε χρήση.

Για να ολοκληρωθεί η διαδικασία του ελέγχου των λογαριασμών των υποχρεώσεων θα πρέπει ο ελεγκτής να ελέγξει τον τρόπο παράθεσης των υποχρεώσεων στον ισολογισμό τέλους χρήσης. Στο στάδιο αυτό ο ελεγκτής επαληθεύει αν έχουν μεταφερθεί σωστά τα υπόλοιπα των λογαριασμών της προηγούμενης χρήσης στον ισολογισμό της παρούσας χρήσης. Έπειτα ελέγχει αν εμφανίζονται στην σχετική ομάδα (μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού) οι λογαριασμοί των υποχρεώσεων από προεισπραχθέντα έσοδα και τα δεδουλευμένα έξοδα. Στο τέλος ελέγχει αν ο λογαριασμός πελάτες εμφανίζει πράγματι πιστωτικό υπόλοιπο.

Συνοψίζοντας η μεθοδολογία του ελέγχου είναι η εξής:

- δειγματοληπτική επιλογή παραστατικών υποχρεώσεων από εγγραφές και εξέταση νομιμότητας-εγκρίσεων αυτών
- καταγραφή διαδικασιών των υποχρεώσεων και έλεγχος συμμόρφωσης
- διαχρονική ανάλυση μεταβολών των υποχρεώσεων
- αποστολή επιστολών επιβεβαίωσης προμηθευτών-πιστωτών
- έλεγχος φορολογικών δηλώσεων, παραστατικών πληρωμής και απόδοσης φόρων, σύγκριση περιοδικών- εκκαθαριστικής δήλωσης Φ.Π.Α.
- έλεγχος τοκοχρεολυτικών πινάκων δανείων
- έλεγχος ολοκλήρωσης γεγονότων της χρήσης με μεταγενέστερες της χρήσης εγγραφές (π.χ. εξόφληση υποχρέωσης)
- έλεγχος αποτίμησης υποχρεώσεων και σύγκριση βιβλίου απογραφών και έλεγχος συναλλαγματικών διαφορών
- έλεγχος λογικότητας λογαριασμών τάξεως
- έλεγχος τήρησης ελληνικού γενικού λογιστικού σχεδίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

11.1 Γενικά

Όταν λέμε καθαρή θέση εννοούμε το καταβεβλημένο κεφάλαιο που ανήκει στην επιχείρηση και το οποίο στις εταιρίες αποτελείται από το μετοχικό κεφάλαιο, από τα κάθε είδους αποθεματικά και από το εκάστοτε υπόλοιπο κερδών ή ζημιών. Επίσης η καθαρή θέση εκφράζει τις υποχρεώσεις αορίστου λήξεως προς τους φορείς της.

Εφόσον ρευστοποιηθούν όλα τα στοιχεία του ισολογισμού με τα ποσά που εμφανίζονται και θα εξοφληθούν αντίστοιχα όλες οι υποχρεώσεις το ποσό που θα απομείνει θα διανεμηθεί στους ιδιοκτήτες και αποτελεί την καθαρή θέση της επιχείρησης.

Οποιαδήποτε μεταβολή στο κεφάλαιο της εταιρίας επιτρέπεται μόνο ύστερα από τροποποίηση του καταστατικού ή με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου ή της γενικής συνέλευσης ενώ τα αποθεματικά σχηματίζονται από τα μη διανεμηθέντα καθαρά κέρδη για να ενισχύσουν την καθαρή θέση της επιχείρησης.

Εδώ να διευκρινίσουμε πως το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρίας είναι 60.000 ευρώ και η ονομαστική αξία κάθε μετοχής κυμαίνεται από 30 λεπτά μέχρι 100 ευρώ.

11.2 Οι κίνδυνοι της καθαρής θέσης

Οι κίνδυνοι που μπορεί να αντιμετωπίσει η επιχείρηση λόγω της καθαρής θέσης είναι:

- η μη τήρηση των διατάξεων καταστατικού-νόμων σε μεταβολές της καθαρής θέσης
- η μη έκδοση κατάλληλων παραστατικών μεταβολής της καθαρής θέσης
- η παράβλεψη καταχώρησης ή η λανθασμένη καταχώρηση λογιστικών γεγονότων της καθαρής θέσης
- ότι δεν γίνεται διαχωρισμός καθηκόντων μεταξύ των υπαλλήλων και του λογιστή της επιχείρησης
- ότι δεν ενημερώνεται το βιβλίο μετοχών
- διεξάγονται συναλλαγές από πρόσωπα τα οποία δεν είναι εξουσιοδοτημένα
- δεν είναι επαρκής η φύλαξη των τίτλων
- σχηματίζονται υποτιμημένες ή υπερτιμημένες προβλέψεις
- παραβιάζονται οι νόμοι όπως: η διανομή κερδών γίνεται μόνο όταν το παθητικό είναι μεγαλύτερο από το μισό της καθαρής θέσης, μεταβολή της καθαρής θέσης χωρίς τροποποίηση του καταστατικού, έκδοση μετοχών υπό το άρτιο και η διανομή των αππραγματοποίητων κερδών, διανομή πλασματικών κερδών, αποτίμηση παγίων με αρχή συντηρητικότητας

11.3 Ο σκοπός και οι διαδικασίες του ελέγχου τεκμηρίωσης της καθαρής θέσης

Ο έλεγχος τεκμηρίωσης της καθαρής θέσης πρέπει να είναι λεπτομερής εξαιτίας των πολυάριθμων περιορισμών που έχει θέσει εξ αρχής ο νομοθέτης όσον αφορά τη σταθερότητα του μετοχικού κεφαλαίου, τον σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και τη δημοσιοποίηση των μεταβολών του κεφαλαίου. Επειδή η καθαρή θέση επηρεάζεται πολύ λίγες συναλλαγές η έκταση του ελέγχου είναι περιορισμένη.

Ο σκοπός για τον οποίο γίνεται ο έλεγχος τεκμηρίωσης των λογαριασμών καθαρής θέσης δεν διαφέρει και τόσο πολύ από αυτόν των υποχρεώσεων.

Ο σκοπός για τον οποίο γίνεται για να εξακριβώσει ο ελεγκτής αν:

- όλες οι πράξεις και οι συναλλαγές που αφορούν τη καθαρή θέση είναι σύμφωνες με τις διατάξεις της κείμενη νομοθεσίας
- όλες οι καταχωρήσεις των σχετικών λογαριασμών της καθαρής θέσης αναφέρονται σε πραγματικά στοιχεία
- όλα τα στοιχεία της καθαρής θέσης είναι καταχωρημένα σωστά
- το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού συμφωνεί με το αντίστοιχο ποσό που αναγράφεται στο βιβλίο των απογραφών
- οι λογαριασμοί των στοιχείων της καθαρής θέσης παρουσιάζονται στον ισολογισμό με σαφήνεια

Ενώ και σε αυτήν την περίπτωση ο ελεγκτής χρειάζεται να επαληθεύσει το κατά πόσο αποτελεσματικά λειτουργεί το λογιστικό σύστημα και πόσο ακριβής είναι η εμφάνιση των λογαριασμών στον ισολογισμό τέλους χρήσης.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω σκοποί θα πρέπει ο εξωτερικός ελεγκτής να παρατηρεί τα υπάρχοντα μέτρα του εσωτερικού ελέγχου στον υπολογισμό και στο σχηματισμό επαρκών προβλέψεων στα πλαίσια τα σχετικής νομοθεσίας και αξιολογεί το βαθμό της πιστότητας τους.

Οι διαδικασίες που ακολουθεί ο ελεγκτής είναι:

- έλεγχος μεταβολών της καθαρής θέσης σε σχέση με τους νόμους και της αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου και της γενικής συνέλευσης
- έλεγχος της τήρησης αλλά και ενημέρωση του βιβλίου μετοχών
- σύγκριση υπολοίπου βιβλίου μετοχών
- σύνταξη πίνακα καθαρής θέσης και σύγκριση με τους αντίστοιχους λογαριασμούς
- έλεγχος νομιμότητας αποθεματικών
- επιβεβαίωση ακρίβειας πληρωθέντων μερισμάτων
- έλεγχος διαδικασίας απόσβεσης μετοχών και αντικατάστασης τους με νέες
- αποστολή επιβεβαιωτικών επιστολών σε μετόχους
- υπολογισμός πρόβλεψης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από

υπηρεσία

- έλεγχος τήρησης ελληνικού γενικού λογιστικού σχεδίου

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ύστερα από τα παραπάνω στοιχεία που αναλύθηκαν επακριβώς, τις αναλύσεις και τις επεξηγήσεις που διατυπώθηκαν πιστεύουμε πως δόθηκε μια πολύ καλή εικόνα για τον οποιοδήποτε αναγνώστη που ενδιαφέρεται να ασχοληθεί με το επάγγελμα του ορκωτού ελεγκτή και ακόμα σε αυτούς που ενδιαφέρονται απλά να ενημερωθούν. Βεβαίως υπάρχουν ακόμα αρκετές λεπτομέρειες του επαγγέλματος όσον αφορά τον τρόπο και το εύρος των εργασιών και των αρμοδιοτήτων του ελεγκτή που δεν αναφέρθηκαν επακριβώς, ωστόσο ο αναγνώστης μπορεί να αναζητήσει περαιτέρω ενημέρωση στις πηγές που παρατίθενται στις υποσημειώσεις. Παρόλα αυτά όπως έχει ήδη προαναφερθεί, πιστεύουμε πως εκτέθηκαν τα σημαντικότερα σημεία του θέματος.

Από την ανάλυση που κάναμε παραπάνω καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η ευθύνη των εταιρειών εξωτερικού ελέγχου και κατ' επέκταση και των ορκωτών ελεγκτών είναι πολύ μεγάλη. Οι ορκωτοί ελεγκτές θα πρέπει να είναι άμεμπτου ηθικής, να ελέγχουν την υπό έλεγχο εταιρεία σε βάθος και να επισημαίνουν τα λάθη και τις ανακρίβειες στις οικονομικές της καταστάσεις με απώτερο σκοπό την μελλοντική βελτίωση της και την προώθηση της γενικότερης οικονομικής ευημερίας. Σε αντίθετη περίπτωση τα αποτελέσματα διαστρεβλώνονται με συνέπεια την ολοκληρωτική κατάρρευση της υπό έλεγχο εταιρείας στο μέλλον. Άλλωστε η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων είναι άμεσα συνδεδεμένη τόσο με τον εσωτερικό όσο και με τον εξωτερικό έλεγχο, σε σημείο μάλιστα που ορισμένες φορές να μην εννοείται ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων χωρίς την ύπαρξη εσωτερικού αλλά και εξωτερικού ελέγχου. Γι' αυτό τον λόγο θα πρέπει ο εξωτερικός έλεγχος να είναι πραγματικός, αξιόπιστος, αμερόληπτος, μη πλασματικός και να αντικατοπτρίζει τα πραγματικά αποτελέσματα της επιχείρησης. Με αυτόν τον τρόπο πραγματοποιούνται ταυτόχρονα πολλοί στόχοι όπως αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, ορθή ενημέρωση των εν δυνάμει μελλοντικών επενδυτών και κατ' επέκταση

αποφυγή της αισχροκερδείας.

Σε όλα τα επαγγέλματα που απαιτείται ειδική εμπειρία είναι αυτονόητο ότι ο προσφέρων τις υπηρεσίες του, δημοσίως δεν μπορεί να υποσχεθεί ότι το έργο που αναλαμβάνει θα το διεκπεραιώσει με απόλυτη επιτυχία χωρίς λάθη ή παραλείψεις. Αναλαμβάνει όμως την υποχρέωση να εκτελέσει την ανατιθέμενη εργασία με ευσυνειδησία, αμεροληψία και υπευθυνότητα, χωρίς να αποκλείονται ωστόσο και τυχόν σφάλματα κατά την εκτέλεση της.

Η ποιότητα του ελέγχου από τους ορκωτούς ελεγκτές εξετάστηκε σε συνδυασμό με παράγοντες που επιδρούν στις αποφάσεις και στην κρίση των ελεγκτών όπως είναι η ταυτόχρονη παροχή διοικητικών και ελεγκτικών υπηρεσιών, η θητεία των ελεγκτών και η εναλλαγή τους, η σύνθεση των διοικητικών συμβουλίων, η προηγούμενη θητεία του ελεγκτή, το νομικό πλαίσιο και η ελεγκτική προσπάθεια. Η εμπιστοσύνη του κοινού τόσο στην λειτουργία των κεφαλαιαγορών όσο και στη συμπεριφορά των επιχειρήσεων συνδέεται άρρηκτα κατά ένα μέρος με την αξιοπιστία των απόψεων και εκθέσεων που δημοσιεύουν οι ελεγκτές σε σχέση με τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η αξιοπιστία αυτή εξαρτάται από πεποιθήσεις που αφορούν την ακεραιότητα, την αντικειμενικότητα, και την ανεξαρτησία των ελεγκτών και την ποιότητα του ελεγκτικού έργου που διεκπεραίωσαν.

Στην Ελλάδα υπερισχύει η άποψη ότι η παροχή υπηρεσιών πέραν των ελεγκτικών και η εναλλαγή των ελεγκτών δεν μπορούν να επηρεάσουν την ανεξαρτησία του εξωτερικού ελεγκτή όταν αυτός είναι τυπικός και τηρεί τα πρότυπα που έχουν τεθεί.

Συνεπώς ο Ορκωτός Ελεγκτής προσφέρει τις υπηρεσίες του στο κοινωνικό σύνολο οπότε και οφείλει να έχει μεν τη συνήθη γνώση και εμπειρία που έχουν οι άλλοι συνάδελφοι του όχι μόνο στη χώρα του αλλά και διεθνώς και κυρίως να διαθέτει το ήθος που αρμόζει μιας και το ελεγκτικό του έργο αποτελεί δημόσιο λειτούργημα.

Σήμερα υπάρχει έντονα η πεποίθηση ότι η κρίση που μαστίζει τη διεθνή οικονομία έχει κύριο χαρακτηριστικό την έλλειψη εμπιστοσύνης. Το σύστημα έχει προσβληθεί από αλληπάλληλα σκάνδαλα που υπονομεύουν το παρόν και το μέλλον του ενώ πολλοί από τους βασικούς θεσμούς της

λειτουργίας του αδυνατούν να εφαρμοστούν.

Επίσης τα σκάνδαλα έχουν οδηγήσει σε κλονισμό της εμπιστοσύνης των εμπλεκόμενων φορέων όπως οι επενδυτές και οι μέτοχοι των επιχειρήσεων στην λειτουργία της αγοράς. Όπως έχουν πιστέψει οι ανά τον κόσμο επενδυτές το καπιταλιστικό σύστημα στηρίζεται στην εμπιστοσύνη που προϋποθέτει τη διαφάνεια, τη διαφύλαξη του κύρους των επιχειρήσεων και των στελεχών και την ακεραιότητα των ελεγκτικών μηχανισμών. Αυτή η αξία είναι τελικά η καλύτερη άμυνα για την διασφάλιση της ακεραιότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Παπάς Α. Αντώνης, Αναπληρωτής Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΑΣΣΟΕ). Εισαγωγή στην Ελεγκτική, εκδόσεις Ευγ. Μπέλου. Αθήνα 1999
2. Κωνσταντίνος Κάντζος MBA ,Ph.D , Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου, Καθηγητής ΤΕΙ Πειραιά. Ελεγκτική Θεωρία και Πρακτική, εκδόσεις Α. Σταμούλης. Αθήνα 1995
3. www.soel.gr/el/(ιστοσελίδα σώματος Ορκωτών Ελεγκτών)
4. Παπαδάτου Θ. (2005) «Εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος ανώνυμων εταιρειών», Σακκουλάς, Θεσσαλονίκη
5. Σώμα Ορκωτών Λογιστών (1989), «Ελεγκτικές Οδηγίες Νο 1-12 της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Ελεγκτών», Σώμα Ορκωτών Λογιστών Τεχνικό γραφείο, Αθήνα
6. Καζαντζής Χ. (2006), «Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος», BusinessPlus, Αθήνα
7. Καραμάνης Κ. (2008) «Σύγχρονη ελεγκτική: θεωρία και πρακτική σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα», εκδόσεις Ο.Π.Α.
8. Περάκης Ε. (2000) «Το δικαιο της ανώνυμης εταιρείας: ερμηνεία κατ' άρθρο του κωδικοποιημένου νόμου 2190/1920, όπως ισχύει σήμερα, τ.5 Ελεγκτές και δικαιώματα μειοψηφίας: άρθρα 36-40^εκ.ν. 2190/1920», Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα
9. Επιτροπή λογιστικής τυποποίησης και ελέγχων (ΕΛΤΕ)- www.elte.org.gr
10. Taxheaven – www.taxheaven.gr

11. Άγγελος Α. Τσακλαγκάνος Ελεγκτική, Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη Α.Ε. Θεσσαλονίκη 2003
12. Παντελής Στυλ. Παπαστάθης «Ο Σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος στις επιχειρήσεις- οργανισμούς και η πρακτική εφαρμογή τους» Α' τόμος, Αθήνα 2003
13. AlexanderHamiltonInstitute, «Εσωτερικός έλεγχος», Εκδόσεις Κριτήριο, Αθήνα 2005
14. Θεοχάρης Σιώτης, Άγγελος Ζωιτσάς, «Σύγχρονη ελεγκτική», Εκδόσεις Σοφία, Θεσσαλονίκη 2010
15. Ταχυνάκης Π., «Η επαγγελματική ανεξαρτησία του ορκωτού ελεγκτή- λογιστή, Κριτική διερεύνηση της αγγλικής και αμερικάνικης βιβλιογραφίας» τιμητικός τόμος του καθηγητή Ναούμ
16. Καραγιώργος Θ. και Παπαδόπουλος Δ. «Εισαγωγή στη χρηματοοικονομική λογιστική» Εκδόσεις Γερμανός, Θεσσαλονίκη 2003